

OSREDNJA
KNJIŽNICA
CELJE

OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE
Muzejski trg 1 a
3000 CELJE, p.p. 17

1555

POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 3310 ŽALEC

12/97
leto 66

Hmeljar

DECEMBER 1997, ŽALEC, S. 161 - 184

ISSN 1318 - 6183

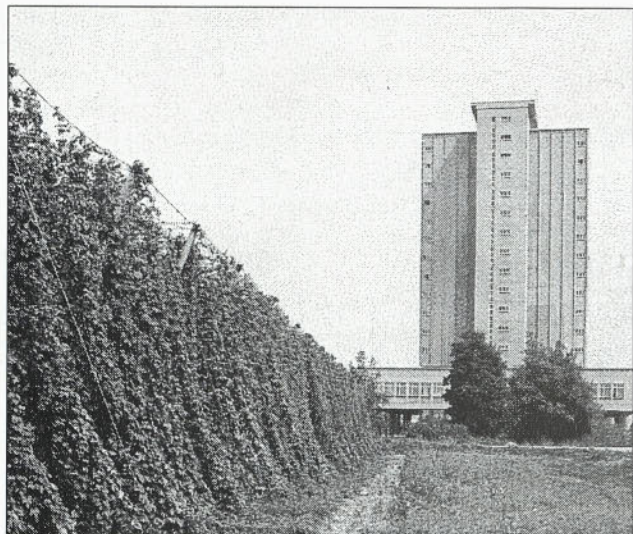

*VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO 1998 VAM ŽELI
HMELJARSKO ZDRUŽENJE SLOVENIJE*

foto: M. VERONEK

VSEBINA

DRAGI BRALCI	163
SPOŠTOVANI HMELJARJI !	163
PROMOCIJSKA PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA HMELJARSTVA NA SEJMU "DRINKTEC/ INTERBRAU 97"	164
HMELJARSKO ZDRUŽENJE SLOVENIJE, GIZ	165
POSLEDICE ZAOSTRENIH POGOJEV PRI ZAPOSLOVANJU TUJCEV ZA OPRAVLJANJE KRATKOTRAJNIH SEZONSKIH DEL V HMELJARSTVU	166
IZ URADNIH LISTOV	166
IZZIV HMELJARJEM	167
OBISK HMELJARSKIH STAREŠIN V PIVOVARNI LAŠKO	168
STROKOVNI NASVETI IN POGOVORI	
STROJNI KROŽEK SAVINJSKA DOLINA NA GLLIMARKTU V MAINBURGU	169
PRELET HMELJEVIH UŠI V RADLJAH	171
POMEN SLOVENSKEGA SORTIMENTA, POSEBNO SAVINJSKEGA GOLDINGA ZA UVELJAVLJANJE NAŠEGA HMELJA NA SVETOVNEM TRGU	173
OBNOVA HMELJIŠČ Z UKORENINJENCI	175
OBISK STROJNEGA KROŽKA SAVINJSKA DOLINA NA BAVARSKEM	176
POROČILO S SESTANKA IHB V NURNBERGU 3.12.1997	177
HMELJARJEVA KULINARIKA	179
MED HMELJARJI	
PRI FONDOVIH V KAMENČAH	180
POROČILO O PONUJENIH CENAH ZA PROSTE KOLIČINE HMELJA	181
IZPRED 60 LET	182
IN MEMORIAM	183

**VESELE BOŽIČNE
PRAZNIKE IN SREČNO,
USPEŠNO TER ZDRAVO
1998**

VAM ŽELI

**HMEZAD
EXPORT-IMPORT ŽALEC**

Revija Hmeljar

Strokovna revija s področja hmeljarstva
Žalskega tabora 2, 3310 Žalec

Izdajatelj in založnik: Hmeljarsko združenje Slovenije

Glavni in odgovorni urednik: Martina Zupančič; *Urednik strokovne priloge:* Vlasta Knapič; *Člani uredniškega odbora:* Marjana Natek, Franc Puklavac, Marjan Drobne, Janez Luževič, dr. Lojze Četina, mag. Iztok Košir, mag. Marta Dolinar, Jože Brežnik, Drago Gajšek, Vinko Drča, Irena Friškovec; *Lektor:* Anka Krčmar

Tisk: HARI tisk, Dobriša vas 36, Petrovče; *Frekvenca:* 12 - krat letno

Revija je po mnenju št. 23/40 pristojnega organa uvrščena med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvoda po 5 % stopnji.

Naklada: 700 izvodov

Zaključujemo leto bolj ali manj obdarjeno z uspehi in težavami. Tako je bilo tudi pri izdajanju naše revije. Poskušali smo vam pravočasno posredovati pomembne informacije iz hmeljarskega sveta.

Koliko nam je to uspelo, presodite sami. Včasih imam občutek, da plovemo precej hitro drug mimo drugega, namesto drug z drugim. Problem najraje vidimo izven nas, recimo v Ljubljani. Rešitev pa je v nas in našem gledanju. Stopimo skupaj in morebiti le najdemo izhod. Moti me, da se še vedno o problemih tako težko odkrito pogovarjamo in izmenjavamo mnenja. Ko berem stare Hmeljarje izpred 60 let, je tega bilo veliko več.

Najbolje je, da to tudi danes začnemo. Predlagam, da v naslednjem letu ustanovimo t. i. hmeljarski klub ali kaj podobnega. Kraj, kjer bi lahko enkrat tedensko dobili informacije in nasvete glede tehnologije in prodaje, kjer bi se lahko srečali in samo pogovorili ali celo kaj malega popili. Verjetno bo več časa pozimi kot poleti.

Sedaj se je prav gotovo težko odločiti, kako naprej. Kako brez velikih stroškov ustrezno povpraševanju zmanjšati pridelavo in njene stroške in hkrati ostati takoj pripravljeni za polno proizvodnjo. V ta namen bi morda lahko za začetek v naši reviji na uredništvu zbrali predloge in najboljšega tudi nagradili.

Hkrati tudi upamo, da bo denarja kljub krizi toliko, da bomo kot revija ostali in vam tudi po tej plati poskusili pomagati.

Ob koncu se naj vsem piscem prispevkov in fotografom iz srca zahvalim in upam, da bodo tako ustvarjalni tudi naprej.

Vam, dragi hmeljarji, pa želim veliko trdne volje in zdravja v prihajajočem letu, da bi še naprej ostali to kar smo: HMEJARJI! Že več kot stoletje so nas kalili različni svetovni sistemi in razmere na trgih, pa vendar nismo klonili. Naj bo tako tudi naprej.

Za uredniški odbor

Martina Zupančič

SPOŠTOVANI HMEJARJI !

Še nekaj dni je do konca letošnjega leta, leta 1997, ki bo v zgodovini slovenskega hmeljarstva zapisano med najboljšimi leti po pridelani količini hmelja. Žal pa je to edini naj v pozitivnem smislu v letošnjem letu, mnogo jih je pa v negativnem.

Zataknilo se je s prodajo hmelja letnika 1996 in se nadaljuje v letnik 1997. Tudi za naslednja leta se ne obetajo rožnati časi. Zaradi večje ponudbe hmelja od povpraševanja, so trenutne dnevne cene daleč pod nivojem ekonomskih cen.

Špekulacije s hmeljem, hmeljarske zdrahe - afere, nespoštovanje podpisanih sporazumov in pogodb, razbitje enotne - skupne prodaje hmelja, prepočasno lastninjenje Hmezad Export-Import, itd., so vzroki, da imamo letošnjega hmelja in hmelja naslednjih letnikov, premalo prodanega v predprodaji.

Kljub velikim prizadevanjem in dokazovanjem, da je hmeljarstvo v krizi, v kakršni po drugi svetovni vojni še ni bilo, od države nismo dobili dodatne pomoči, obratno, zelo močno smo si morali prizadevati, da je državna pomoč hmeljarstvu ostala na lanski ravni. Za leto 1998 in naprej pa lahko upamo na večjo državno pomoč.

Nekatere odločitve sprejete na občinski ravni (problem polipropilenske vrvice) in državni v letu 1997 (zaposlovanje tujcev, večji katastrski dohodek od

hmeljišč) pa že, oziroma bodo še oteževali in podražili pridelovanje hmelja v naslednjih letih.

Slovensko hmeljarstvo je v svoji zgodovini preživelo že mnogo kriz. Trdno sem prepričan, da bo preživelo tudi to krizo.

Priporočam, da prekinemo z vsem negativnim v medsebojnih odnosih, in poenotimo stališča do naših problemov, da bomo v boljše čase in v Evropsko skupnost šli z nezmanjšanimi površinami in pridelki, saj je od tega odvisen tudi obstoj Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo, brez katerega hmeljarstvo v zelo kratkem času propade.

Sortno strukturo moramo prilagajati možnosti prodaje. Trenutno se priporoča saditi savinjski golding (rodnih nasadov naj bi bilo 400 ha), brezvirusno auroro, celejo in sorte z visoko alfo, ki bodo v sortni listi.

Vsekakor pa je naloga vseh v hmeljarskem "reprokrogu" znižati stroške po hektarju, oziroma kilogram pridelanega - prodanega hmelja.

Želimo Vam vesele Božične praznike, v prihajajočem letu 1998 pa zdravja, sreče in zadovoljstva, miru in medsebojnega spoštovanja, uspehov pri delu, pridelovalcem hmelja pa še obilo dobrega pridelka hmelja in ekonomske cene.

v.d. Direktor HZS

Jože Brežnik, dipl.kmet.inž.

PROMOCIJSKA PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA HMELJARSTVA NA SEJMU "DRINKTEC/INTERBRAU 97"

foto: M. Pavlovič
Slovenska stojnica na sejmu Drinktec/Interbrau 97

Sejem "Drinktec/Interbrau 97", ki ga v ZRN organizirajo vsako četrto leto, je letos potekal od 19. do 26. septembra 1997 na razstaviščnem prostoru bavarske prestolnice - v Münchnu. Na največjem sejmu s področja pivovarniške industrije in z njo povezanih gospodarskih dejavnosti je tokrat sodelovalo 1.091 razstavljalcev iz 41 držav. Po statistiki organizatorja, ki jo je objavil tudi na straneh interneta (breWorld), si je sejem ogledalo okoli 72.000 obiskovalcev iz 120 dežel. Med razstavljalci jih je 96 % izrazilo zelo ugodna pričakovanja sejmskih rezultatov. Z vsebinskim delom sejma pa je bilo zadovoljnih 98 % anketiranih obiskovalcev.

Hmeljarsko združenje Slovenije, GIZ, je na podlagi medsebojnega dogovora na sejmu nastopilo kot nosilec in koordinator sejmske predstavitve celotnega slovenskega hmeljarstva. V ta promocijski projekt so se poleg HZS vključili predstavniki slovenskih hmeljskih trgovcev, IHP Žalec ter pivovarna Laško. Na

Razstavni del stojnice

foto: M. Pavlovič

20 m² predstavitvene površine so si v hali 2 obiskovalci lahko ogledali posušen in v steklenih valjih predstavljen slovenski hmelj ter prelistali slikovno gradivo ob tej priložnosti izdane zloženke 4 slovenskih kultivarjev (**savinjski golding, aurora, bobek in celeia**). Ob navezovanju stikov in točenem pivu iz omenjenih kultivarjev pa je ves čas sejma med drugim teklen tudi živahen pogovor o organiziranosti in značilnostih našega hmeljarstva. Največ obiskovalcev je bilo seveda iz vrst pivovarjev, hmeljarjev in hmeljskih trgovcev. Presenetljivo pa je bilo tudi izredno zanimanje predstavnikov t.i. "mikropivovar". Ti so se zanimali tudi za neposredno navezavo stikov z našimi trgovci in za vzorce - predvsem naših, z aromo bogatih kultivarjev.

foto: M. Pavlovič
Sosednje stojnice v pričakovanju obiskovalcev

Iz odziva obiskovalcev in gostov slovenske stojnice, pa tudi iz ocene sodelujočih na mednarodnem sejmu v hmeljarskih krogih ocenjujemo, da je bila naša odločitev o skupnem in organiziranem sejmskem nastopu dobra promocijska poteza. Upamo, da smo izkoristili dano priložnost in da se bo v trenutnem težkem položaju na svetovnem hmeljskem trgu ta reklamna poteza tudi dobro obrestovala.

In naša mednarodna konkurenca? Glede na sosednje stojnice v razstaviščnem prostoru, kjer so se bogato predstavile tudi vse pomembnejše konkurenčne trgovske hiše in večja tuja hmeljarska združenja, menimo, da je tovrstna prisotnost in predstavitev naše panoge neobhodna tudi v bodoče. Prva priložnost za naš podoben - torej enoten nastop v mednarodnem prostoru - bo že prihodnjo jesen na hmeljarsko-pivovarniškem sejmu "**Brau 98**" v Nürnbergu.

Jože Brežnik in Martin Pavlovič

**HMELJARSKO ZDRUŽENJE
SLOVENIJE, GIZ**

**SPONZORJI PROMOCIJE SLOVENSKEGA
HMELJARSTVA NA SEJMU DRINKTEC –
INTERBRAU 97 V MÜNCHNU**

Občina Žalec – župan
Bayer A.G. Moncheim, zastopstvo Bayer Pharma,
d.o.o., Ljubljana
Coba Geigy agro, d.o.o., Ljubljana
AgreEvo A Company of Hoechst and SCHering
Banka Celje, d.d.
Hmezad banka, d.d.
Cartronic, d.o.o., Ljubljana
BASF Ljubljana, d.o.o.
Cinkarna, Metalurško – kemična industrija Celje, d.d.
Pivovarna Laško, d.d.
Hmezad Agrina Žalec, d.d.
Zavarovalnica Triglav, d.d., območna enota Celje
Pinus, Tovarna kemičnih izdelkov, d.d. Rače
Občina Šmartno ob Paki – župan
Pliva Ljubljana, d.o.o.
Hranilno kreditna služba KZ Savinjska dolina
Občina Mozirje – župan
Občina Brežice – župan
Občina Kozje – župan
Vsem sponzorjem se za finančno podporo
promocije najlepše zahvaljujemo.

Hmeljarsko združenje Slovenije

Upravni odbor Hmeljarskega združenja
Slovenije – GIZ razpisuje

***Mesto direktorja s polovičnim delovnim
časom.***

Pogoji:

- višješolska izobrazba
- 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih
mestih v hmeljarstvu
- poznavanje problematike hmeljarstva
- aktivno znanje enega svetovnega jezika

Mandat traja 4 leta.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite
v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:

Upravni odbor Hmeljarskega združenja Slovenije,
Ulica žalskega tabora 1, 3310 Žalec.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 15 dni po
izbiri kandidata.

*Upravni odbor Hmeljarskega združenja Slovenije – GIZ razpisuje sprejem novih članov v Hmeljarsko
združenje Slovenije – GIZ:*

Člani združenja lahko postanejo fizične in pravne osebe, katerih dejavnost je pridelovanje, predelava,
razvoj in raziskovanje s področja kmetijstva ali trgovanja s hmeljem, plačajo pristojbino 1.500 DEM
v tolarski protivrednosti in podpišejo sledečo pristopno izjavo:

PRISTOPNA IZJAVA

Podpisani (a) _____ roj. _____,

Stanujoč _____ EMŠO _____,

Izjavljam, da želim postati član Hmeljarskega združenja Slovenije – GIZ

Izjavljam, da sprejemam vse splošne akte združenja in sem seznanjen s pravicami in obveznostmi, ki
jih ima član združenja po pogodbi o ustanovitvi združenja.

Tej izjavi prilagam potrdilo o plačani pristopnini in potrdilo o opravljanju dejavnosti.

V _____, dne _____

Podrobnejše informacije dobite na sedežu Hmeljarskega združenja Slovenije, telefon 063-716-896

POSLEDICE ZAOSTRENH POGOJEV PRI ZAPOSLOVANJU TUJCEV ZA OPRAVLJANJE KRATKOTRAJNIH SEZONSKIH DEL V HMELJARSTVU

Ministrstvo za delo je v Ur. Listu, št. 54, z dne 5.9. 1997 objavilo Navodila o izvajanju zakona o zaposlovanju tujcev. S tem navodilom se otežuje možnost zaposlovanja tujcev v RS glede na splošno znano brezposelnost v naši državi. S tem navodilom pa se tudi izenačijo pogoji zaposlovanja (delovno razmerje) z opravljanjem kratkotrajnih sezonskih del.

Do sedaj se je po Zakonu o zaposlovanju tujcev še enačilo zaposlovanje sezonske delovne sile po pogodbi o delu z zaposlovanjem (delovno razmerje), kar je razumljivo in je bilo potrebno za pridobitev delovnega dovoljenja le predložiti vlogo z overjeno fotokopijo potne listine.

Sedaj pa se z novim izvedbenim predpisom predpisujejo novi administrativni postopki, kot so:

- za vsakega delavca predhodna najava potreb z novimi obrazci "POD" –osem dni pred vložitvijo vloge za izdajo delovnega dovoljenja

- novi obrazci – prošnje za pridobitev delovnega dovoljenja "TUI – 1/1", ki vsebuje vse podatke o prosilcu – delavcu.

- Nove priloge k prošnji, kot so:

1. Izjava na podlagi 4. odst. 6. čl. Zakona o zaposlovanju tujcev

2. že podpisane pogodbe o delu v 5 izvodih. Vse pogodbe morajo biti v skladu z zakonom (plače) in s kolektivnimi pogodbami (splošno, panožno). Torej bodo morali biti ponujeni zaslužki večji kot doslej.

3. Dodana morajo biti dokazila, kot od notarja overjena kopija dokumenta o registraciji družbe (delodajalca)-k vsaki vlogi:

- razvrstitev po standardni klasifikaciji dejavnosti-dokazilo Stat. Urada RS

- obrazložitev potrebe za zaposlitev delavca

4. V primeru, ko se zahtevana izobrazba od I-V. stopnje strokovne izobrazbe (v primeru znanih potreb v hmeljarstvu vemo, da gre le za nekvalificirano delovno silo), mora delodajalec predložiti obrazec BON-1 in BON-2, samostojni posamezniki (kmetje) pa potrdilo o poravnanih davčnih obveznostih (samo obrazec BON-1 stane 4.900 SIT, BON-2 pa 2.450 SIT).

5. Že sedaj je edino, kar je od sedanje vloge ostalo in ostaja, overjena fotokopija potnega lista delavca.

6. Novo, kar predstavlja poseben problem, je notarsko overjen slovenski prevod zdravstvenega spričevala in zdravstveni pregled delavca, ki ga morajo le ti opraviti predhodno.

7. Nova je tudi obveznost delodajalca, da mora tudi za

sezonskega delavca poleg dosedanjega plačila zavarovanja za primer nesreče, predložiti še overjeno fotokopijo dokazila o zdravstvenem zavarovanju ali pa, če delavec ni bolniško zavarovan, še zahteva, da ga posebej zavaruje v obliki posebnega paketa zdravstvenega zavarovanja (kot npr. prispevek za redno zaposlene, enkrat iz zaslužka, drugič bruto zaslužek).

8. Nova je tudi administrativna naloga, da se mora po sklenitvi pogodbe z novim obrazcem TUI-Z obvestiti zavod.

9. Novo je tudi, da se zavod obvesti o prenehanju sezonskega dela z obrazcem TUI-P.

Novi birokratski postopki pa poleg oteževanja z novimi deli administrativnih postopkov, povečujejo dosedanje stroške z delovno silo po oceni in kalkulaciji kar trikratno.

Pri vsem tem pa niso upoštevana dejstva, da je sedanje pridobivanje sezonske delovne sile že takšno, da so priloge k vlogi za pridobitev delovnega dovoljenja že do sedaj breme delodajalca. O novem, dodatnem pogoju (priloga k vlogi za delovno dovoljenje) t. j. opravljen zdravstveni pregled, vemo, da ne bomo uspeli s prošnjo ali zahtevo po tem pregledu.

Hmeljarsko združenje – GIZ, GIZ Sadjarstvo Slovenije in Poslovna skupnost za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, je dne 29. 10. 1997 naslovila Ministrstvu za delo poziv, naj navedeni predpis ne bi veljal za opravljanje kratkotrajnih sezonskih pogodbenih del, saj bi v nasprotnem primeru sledile posledice nepospravljenih kmetijskih pridelkov in finančni zlom teh dejavnosti.

Vili Korent

IZ URADNIH LISTOV

V Uradnem listu št. 65 – 3166/97 z dne 24. oktobra 1997 in Uradnem listu št. 71 – z dne 21. novembra 1997 je v uredbi o UVEDBI FINANČNIH INTERVENCIJ ZA OHRANJANJE IN RAZVOJ KMETIJSTVA TER PROIZVODNJO HRANE navedeno, da za hmelj letnika 1996 in 1997, ki je izvožen v letu 1997 in za katerega je Hmeljna komisija Slovenije izdala kontrolno potrdilo o geografskem poreklu in kakovosti hmelja, ostajajo stimulacije za briketiran hmelj 62,4 SIT za kg in za ostalo 56,7 SIT po kg.

Verjetno vsi poznamo svetopisemsko zgodbo o Jožefovih preroških sanjah in ob enem upamo, da nam sedem suhih krav ne bo snedlo sedem debelih. Žal pa smo hmeljarji priče prav temu. Zeleno zlato se nam vse manj zdi zlato in vse bolj zeleno breme, za katerega ne vemo, kako bi se ga rešili. Vendar ne smemo pozabiti, da čas krize ni čas pasivne vdanosti v usodo, temveč ravno nasprotno: to je energičen čas; čas, v katerem se rojevajo ideje, ki vračajo upanje za preživetje in potrjujejo človeško iznajdljivost. Sla po preživetju je v človekovi naravi. To je nagon, ki v kriznih situacijah dvigne nivo adrenalina v krvi in nam omogoča, da premagamo napore ter se tako obdržimo nad vodo. Prepričan sem, da vsi hmeljarji v teh časih intenzivneje razmišljamo o konstruktivnih inovacijah, ki bi rešile slovensko hmeljarstvo. Težko bi se namreč bilo odreči tradiciji te grenke kulture, ki jo je na teh tleh gojilo že nekaj generacij naših prednikov. Zasadili so jo z mislijo, da bi preživeli. Preživetje nudi tudi nam, a pomagati si moramo sami.

Človeka moderne dobe obdajajo stvari, ki se mu zdijo samoumevne, že kar naravne in neobhodno potrebne. Vendar ob tem pozablja, da za njimi stojijo morda cela leta razmišljanj, končna realizacija in prav gotovo tudi odpor in posmeh, ki inovacije ponavadi žal spremljata. Vsak napredek je pač mogoč le kot odstop od norme in gotovo je bil za sodobnike nor tudi tisti, ki se je z drevesa spustil na zemljo, tisti, ki zakuril ogenj, in vsi, katerih imena danes beremo v zgodovinskih tekstih, znanstvenih in tehničnih enciklopedijah; imena, ki jih pozna že skoraj vsak otrok.

Prav zato je hmeljska kriza v določeni smeri dobrodošla, saj zahteva nov premislek o bistvu zadeve, ki ga morajo izvesti prizadeti. Resda je prizadeto hmeljarstvo, toda le posredno; neposredno kriza zadeva nas, hmeljarje. Bomo sprejeli izziv? Kriz ne rešujejo le geniji, denar in veliki vplivni možje, temveč predvsem zdrava pamet. Tako je tudi kmet znanstvenik v smislu preživetja, ker je v to primoran. Poleg drugega dela mu življenje nalaga še to. Na tak način potem v svojo korist stavlja znanstvene izsledke s področja kmetijske tehnologije z ljudskim izročilom, ki mu ga je posredoval oče ali ded; uči se na lastnih izkušnjah in napakah, ob vsem tem pa ga spremlja še nepredvidljiv dejavnik, ki mu nekateri rečejo sreča, drugi nesreča, tretji pa kar naključje. Skladno s svojo življenjsko prakso išče nove prijeme, da bi izboljšal svoj pridelek, nove načine, da bi povečal prirastek, nove rešitve, da bi moralno in materialno utrdil ter potrdil svojo eksistenco. Posameznik pa žal lahko obdeluje le svoj vrt, ne more pa spremeniti sveta.

Hmeljska kriza ni individualna zadeva, temveč zadeva širše družbene skupine, ki je ne družijo le zavest o pripadnosti kmečkemu stanu, ampak tudi želja po ohranjanju tradicije, ki se je zakoreninila globoko v kulturo celega naroda. Zato bi morali hmeljarji složno stopiti skupaj in združiti svoje misli glede inovacij in predlogov v smislu "misli globalno, deluj lokalno". Ni nam (še) treba spremeniti sveta, lahko pa iz krize izstopimo z dvignjeno glavo, močnejši in pametnejši. Razmišljal sem, da bi se hmelj kot kmetijski pridelek lahko obdržal tudi kot krma za živino. Vsi dobro vemo, da hmelj ni le surovina za pivo, ampak primarno zdravilna rastlina. Znano je namreč, da imajo hmeljevi storžki krepilni učinek, ki ga povzroča velika količina grenčin. Storžki povečujejo apetit, krepijo želodec in črevesje. Grenčine imajo pomirjevalen vpliv na živčevje: čuti se pomirijo, telesna napetost popusti, umiri se pospešeni srčni utrip. Iste težave odpravlja tudi čaj iz hmeljevih storžkov, ki poleg tega pomaga še pri nespečnosti in odvajanju nakopičene vode v telesu. Hmelj je torej za človeka koristna rastlina in učinkovito sredstvo, ki pripomore k telesnemu ravnovesju. Iz tega lahko sklepamo, da ima hmelj podobno ugodne učinke tudi na živini. Če bi v prehrabene navade živali vnesli še hmeljski dodatek, bi bila živina mirnejša, rajši bi jedla, kar pa posledično pomeni tudi večji prirastek. Krmi bi dodali hmelj v približno enakem razmerju, kot ga pivovarji dodajajo pivu (cca. 15 dag / 100 kg krmil). Hitra računica pokaže, da bi proizvodnja hmelja v Sloveniji skoraj zadoščala za dodatek živinski krmi, zdrav razum pa pove, da je to eden od načinov, kako bi se izognili krizi v hmeljski pridelavi oz. prodaji, ter zagotovili kontinuiteto proizvodnje hmelja. Na ceno krmil to ne bi bistveno vplivalo (nekaj odstotkov), dalo pa bi velike rezultate.

Za znanstveno potrjene raziskave bi morali vzbuditi zanimanje za to pristojnim inštitutom, moram pa dodati, da se to praktično obnese. Nekateri rejci so namreč že preverili ugoden učinek hmelja na živino in izrekli navdušenje in pohvalo. Želijo si tudi, da bi se takšna prehrabena praksa nadaljevala, saj je bila živina v hlevih dosti bolj mirna in je imela večji tek, kar je dalo ugodne rezultate na njeni teži.

To je le ena od idej, ki bi dolgoročno lahko rešile slovensko hmeljarstvo. Podpreti bi jo morala tudi država, saj bi s tem zagotovila, da bi se vsaj 50 % hmelja prodalo na domačem trgu, kar se ji kot proizvajalki te kulture vsaj spodobi, če ji že ni nuja. Na ta način pa bi tudi ohranila možnosti za vsaj minimalno proizvodnjo.

Kot že rečeno, je vsaka ideja v teh kriznih časih, ko se kmetje sprašujemo, ali še saditi hmelj ali ne, dobrodošla, pomembna in potrebna, da bomo prebrodili krizo in s hmeljem naredili še kaj več. Možnosti se odpirajo zlasti na področju bio-medicine; npr. zdravilne kopeli s hmeljem, zdravilni napitki (ni zaman rek "pivce za živce", a še boljši je čaj), spomladanska zelenjava, o kateri sem pisal že v enem prejšnjih člankov, morda tudi ekskluzivni vzglavniki

in pregrinjala za boljši spanec. Idej in razmišljanj je, skratka, mnogo. O njih lahko govorimo drugač, ko bodo rezultati iz že načetih praktičnih poskusov jasnejši, dotlej pa nam ostanejo le zamisli. Morda bodo le-ti objavljeni že v spomladanski številki. Takrat bom razvijal tudi idejo, kako najbolje izkoristiti hmeljsko zemljo v spomladanski premeni.

Ivan Jošt

OBISK HMELJARSKIH STAREŠIN V PIVOVARNI LAŠKO

foto: M. Virant

Direktor pivovarne Laško pozdravlja goste ob degustacijski mizi.

Že na prireditvi "Pivo in cvetje", na kateri smo hmeljarske starešine redni gostje, pa na hmeljarskem prazniku v Braslovčah, kjer je sodelovala tudi Pivovarna Laško, je bila izražena skupna želja za obisk pivovarne. Po zaključku hmeljske sezone smo 16.10.1997 hmeljarske starešine, nekaj članov upravnega odbora Hmeljarskega združenja Slovenije in predstavniki Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec ter Hmezada Export-Import, obiskali prestolnico Zlatorog piva. Sprejem v avli pivovarne, ki je muzej v malem, je bil prisrčen in bo vsem ostal v spominu. Sprejeli so nas direktor pivovarne Tone Turnšek, tehnični direktor Janko Remic in vodja varilnice Ludvik Lavrinc, velik prijatelj hmeljarskih starešin.

Ob kavi je direktor opisal zgodovino pivovarne, sedanje stanje in predstavil načrte za prihodnost. Predstavniki pivovarne so kot uporabniki hmelja prisluhnili tudi nam in problemom, s katerimi se srečujemo v teh za hmeljarstvo težkih časih. Povedali so, da varijo pivo izključno s kakovostnim slovenskim hmeljem. Dejstvo, da torej tudi hmeljarji prispevamo h kakovosti laškega piva, je seveda veliko priznanje za trud oz. kakovost slovenskega hmelja. V zvezi s tem so nam tudi povedali, da so pripravljeni sodelovati pri reševanju trenutno težke situacije, ponudili so pomoč

pri skupnem nastopu do države. Povedali so tudi, da je njihova pivovarna velik porabnik savinjskega goldinga in aurore. Ob koncu razgovora smo se tudi dogovorili, da povabimo obe največji slovenski pivovarni na razpravo o stanju hmeljarstva, ki naj jo organizira upravni odbor Hmeljarskega združenja Slovenije.

Po dolgem pogovoru nas je gospod Janko Remic popeljal po proizvodnem delu pivovarne. Čeprav nismo strokovnjaki, nam je bilo ob vsakem koraku jasno, kako urejena in sodobna je. Kako se je pivo varilo po starem, pa smo si lahko predstavljali, ko smo sedeli pod bakreno kupolo velikega kuhalnega kotla, pod katero so uredili majhno pivnico. V njej smo poskusili tri vrste piva. Prijetno vzdušje se je nadaljevalo pri kosilu, na njem smo poskusili vsa piva iz njihove proizvodnje. Za temeljitejšo pokušanje smo jih nekaj prejeli tudi za popotnico. Po prisrčnih stiskih rok gostiteljev smo se vrnili domov, prepričani o obojestranski koristnosti obiska. Za ta prijazen sprejem bi se še enkrat rad zahvalil direktorju gospodu Turnšku in njegovim sodelavcem in jim zaželel veliko uspehov pri prodaji piva, varjenega z našim hmeljem.

Hmeljarski starešina

Drago Gajšek

**LEPE BOŽIČNE
PRAZNIKE IN SREČNO
1998**

ŽELI VSEM HMELJARJEM

**INŠTITUT ZA
HMELJARSTVO IN
PIVOVARSTVO ŽALEC**

STROJNI KROŽEK SAVINJSKA DOLINA NA GLLIMARKTU V MAINBURGU

Sejem Gallimarkt po obsegu ni velik, ima pa bogato tradicijo, saj je letos praznoval 600 letnico delovanja. V davni preteklosti so na njem tržili predvsem žito in izdelke obrti, kar je gosposki omogočilo pobiranje taks in prinašalo dohodek. V novejšem času se na sejmu predstavlja predvsem tehnika za hmeljarstvo. Obiščejo ga številni evropski hmeljarji, našim pa je bolj znan zadnjih 15 let, od časa, ko so se odprle možnosti za nabavo strojev in opreme. V Meinburgu praznujejo letos tudi 150 letnico oznamkovalnice hmelja tega okrožja. Oznamkovani hmelj je bil včasih bolj cenjen in bolje plačan.

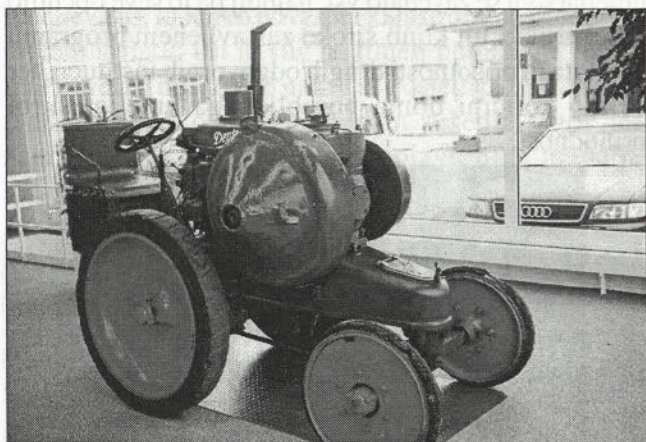

foto: M. Veronek

Traktor DEUTZ letnik 1927, nekoč sodoben delovni stroj, danes pa je bolj podoben igrački v razstavnem salonu tovarne.

Strojni krožek Savinjska dolina je popeljal na strokovno ekskurzijo v Nemčijo vodja krožka Simon Gajšek iz Latkove vasi. Program dvodnevne potovanja je bil dobro pripravljen. Zajemal je ogled tovarne traktorjev Deutz – Fahr v Lauingenu na Donavi, Hmeljarskega instituta v Hüllu in hmeljarske

foto: M. Veronek

Z združevanjem so v skupini SAME, DEUTZ-FAHR, LAMBORGHINI in HÜRLIMANN utrdili in povečali tržni delež tudi po zaslugi tovarne DEUTZ-FAHR.

kmetije. Posebnost programa je bilo tudi srečanje s predstavniki strojnega krožka Meinburga in prenočitev na kmetijah.

V tovarni traktorjev smo si ogledali salon traktorjev, v katerem opozarja na razvoj najstarejši model iz leta 1927, zbirko mlatilnic in žetvenih naprav in izdelavo žitnih kombajnov in traktorjev. Opazili smo, da posvečajo veliko pozornosti kakovosti izdelkov in v nekaterih področjih že izpolnjujejo zahteve, ki še niso v veljavi, pa tudi poučevanju uporabnikov njihovih strojev. Gradijo skladišče za 250 000 rezervnih delov. Preskrbijo pa tudi rezervne dele za starejše modele, za redkejšje je treba včasih malo počakati. Veliko pozornost so izkazali tudi nam in glasno izrazili upanje, da bodo njihovi traktorji orali tudi v Sloveniji.

foto: M. Veronek

Tovarna DEUTZ-FAHR v Lauingenu se razprostira na cca. 30 ha, dnevno lahko izdelajo do 80 traktorjev, znani pa so tudi po kvalitetnih žitnih kombajnih. V izvedbi se prilagajajo in po naročilu ustrezajo željam kupcev.

V hmeljarskem institutu smo bili tisti, ki smo ga nazadnje videli pred razširitvijo, prijetno presenečeni. Prodali so namreč inštitutovo posestvo in denar investirali v razširitev zgradbe, laboratorije in opremo ter postavili nove rastlinjake, vse z namenom, da bi okrepili raziskovalno delo. Projekt je vreden cca 7 milijonov mark. Pri oblikovanju raziskovalnega programa sodelujejo poleg hmeljarjev še pivovarji, trgovci s hmeljem in morda še kdo. Nemškimi hmeljarjem ni treba sofinancirati raziskav. V primerjavi z našimi imajo v 46 letih, eno letino več.

Na institutu je zaposlenih 40 ljudi. Največji obseg dela ima žlahtnenje hmelja. Letno izvedejo številna križanja in pridelajo cca 100 000 sejančkov, od katerih izločijo moške rastline po posebni metodi že v prvi fazi in tako prihranijo veliko dela in denarja. Križanja so podprta s sodobnejšimi pristopi biotehnologije in genske tehnike. Iz mase sejančkov po številnih testih ostane

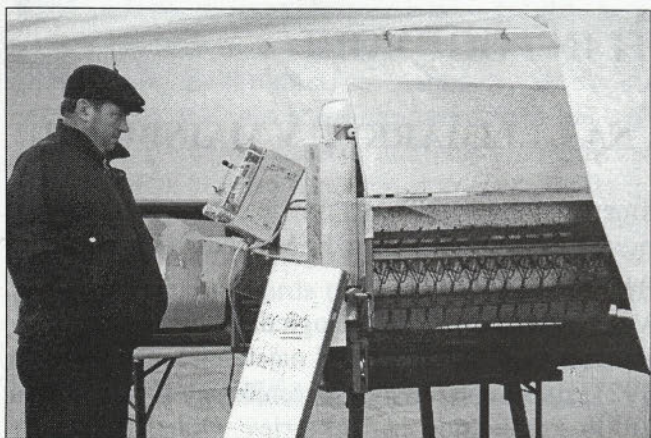

foto: M. Veronek

Starešina Gajšek Drago si ogleduje z obiralnikom gnezdov hmelja dograjeno prebiralno mizo, ki jo je nemški hmeljar razvijal 5 let, sedaj pa jo ponuja tudi drugim. Vir dodatnega dohodka na kmetijah je postal nuja.

le 200 – 300 rastlin, ki so podvržene nadaljnim preizkusom glede na postavljene cilje. Pri vzgoji novih sort delajo v smeri aromatičnih in v smeri grenčičnih sort, pri katerih prav tako iščejo dobro aromo. V obeh linijah žlahtnijo na večjo odpornost proti boleznim. Za odpornost na pepelasto plesen imajo v žlahtnitelstvu prav poseben program. Predstavili so nam tudi dva nova križanca.

Na področju varstva rastlin si veliko prizadevajo za uvedbo novih fitofarmaceutskih pripravkov, pričakujejo tudi spremembe pogojev za registracijo le – teh. Intenzivno delajo na proučevanju naravnega zatiranja škodljivcev hmelja z naravnimi zajedalci, ki pa se žal počasneje razvijajo kot škodljivci hmelja.

Tretje obsežno področje instituta so laboratoriji, kjer poleg številnih drugih raziskav, intenzivno delajo na ugotavljanju in spoznavanju substanc hmelja z žlahtnjenjem pridobljenih rastlin in ugotavljanju dedovanja posameznih lastnosti.

Svetovalna služba deluje v sklopu z agrotehničnimi raziskavami. Skrbi za uvajanje novih agrotehničnih ukrepov. V letu 1997 so imeli 40 poskusov, vse na kmetijah, kar prispeva k hitrejšemu pridobivanju in

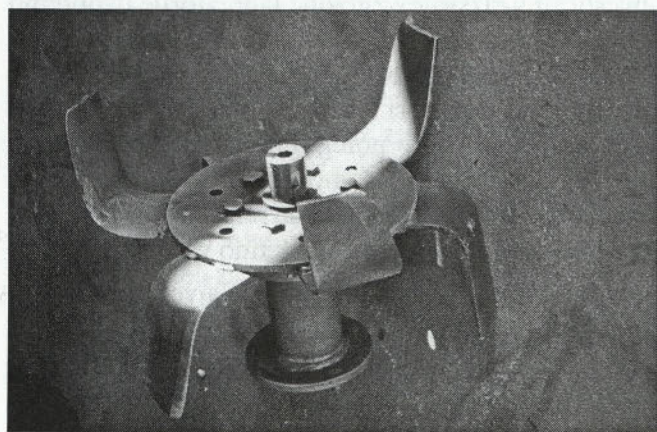

foto: M. Veronek

Za bočni ogradenik prirejena preža za izoravanje štorov med stebri je podobna tisti na našem jarkarju starejše izvedbe.

širjenju rezultatov. Na vprašanje, katere sorte priporočajo za sajenje, je bil odgovor manj saditi, čeprav so v Nemčiji aroma sorte v porastu že od leta 1980 dalje. Pripomnili so, da če ne bi imeli sort z visoko alfo, bi že izgubili ameriško tržišče. Tovrstne ameriške sorte so bile kakovostno slabe, prodajale pa so se, ker so bile poceni. Dober in napreden hmeljar je odgovoril na isto vprašanje nekoliko drugače. Sorto, ki je v preteklem letu ni mogel prodati, je takoj izkrčil in nasadil aroma sorto, ki je bolje plačana. Menil je, da bodo tisti hmeljarji, ki se tržišču ne prilagajajo in še gojijo hmelj na čustveni osnovi (beri z izgubo), v kratkem prisiljeni prenehati hmeljariti. Mnogo jih je že prenehalo. Trenutno se najslabše godi kmetijam, ki so imele večino dohodka od hmelja, a so morale neperspektivne sorte izkrčiti. Neprodan pridelek in nizke cene hmelja so stanje le še poslabšale. Krize v hmeljarstvu se zavedajo vsi, najbolj pa jo seve občutijo hmeljarji, ki jih kljub široko zastavljenemu programu instituta in prisotnosti drugih odgovornih institucij, ter veliko količini doma porabljenega hmelja, skrbi prihodnost.

foto: M. Veronek

Zapiranje bale s plastičnimi sponkami je enostavno in hitro, sponke pa baje niso poceni.

Kmetija, ki smo si jo ogledali, gospodari na 33 ha zemlje. Svojčas so imeli 10 ha hmeljišč, sedaj pa le 5. Poleg pridelave hmelja se ukvarjajo še s svinjerejo. Zrnato krmo pridelajo sami in jo pospravijo v suhem vremenu (pod 18 % vlage žita, koruza še manj). Zrnje tretirajo s pripravkom, ki je sestavljen iz več kislin. Na ta način se izognejo stroškom dosuševanja in v večji meri ohranijo kakovost krme. Kmetija ima manjši obiralni stroj in 16 kvadratno sušilnico. Nima komore za dovlaževanje hmelja, ampak suši natančno na 9 – 10 % vlage. Hmelj baše z novo stiskalnico v prizmatične bale. Stiskalnico, ki jo je možno poganjati tudi s traktorjem, koristi pet hmeljarjev. Gospodarnost in varčnost, da ji ni kaj očitati, a le na strokovnih osnovah. Varčnost je bilo opaziti tudi na sejmu, saj se je promet s stroji precej zmanjšal. Več poudarka je bilo na napravah za kvalitetnejše spravilo pridelka in manj na strojih za obdelavo nasadov. Naše hmeljarje so zelo zanimale nove stiskalnice, ki prinašajo kar nekaj prednosti, omogočajo pa tudi skladiščenje hmelja v

hladilnicah po preteku zime, o čemer v Nemčiji že precej glasno razmišljajo.

Prijetno in koristno je bilo tudi srečanje s predstavniki strojnega krožka Meinburg. Na Bavarskem deluje 90 strojnih krožkov, ki opravijo za stotine milijonov mark prometa. Preko njih so tudi manjšim proizvajalcem dosegljivi najmodernejši stroji in druge ugodnosti ob nižjih stroških. Kmetijam iščejo dodatne vire dohodka. Na hmeljarskem področju se usmerjajo v uslužnostne

dejavnosti s poudarkom na usposabljanju objektov v turistične namene.

Ob vrnitvi smo ugotavljali, da je ekskurzija uspela tudi zato, ker je bila programsko pa tudi drugače zelo dobro pripravljena in ker so se gostitelji za nas izredno potrudili, za kar jim gre iskrena zahvala, koristna pa bo le toliko, kolikor tega bomo, kar smo slišali in videli, se tudi naučili in uresničili v življenju.

Milan Veronek

PRELET HMELJEVIH UŠI V RADLJAH

Ljudje, ki se ne ukvarjajo z rastlinsko proizvodnjo si ne morejo predstavljati, kakšno škodo in v kako kratkem času lahko povzročijo nekateri škodljivci na gojenih rastlinah. Med te škodljivce spada tudi hmeljeva uš, ki lahko povzroči katastrofalne škode. Po preletu krilatih uši iz sliv na hmelj populacija ličink hmeljeve uši bliskovito narašča. Posledica izsesavanja rastlinskih sokov je zvijanje in sušenje listov ter zakrnela rast poganjkov. Ob pojavu prve mane je skrajni čas, da hmeljeve uši zatremo.

foto: D. Vrhovnik

Hmeljeve listne uši lahko povzročijo katastrofalne škode. Hmelj je potrebno zavarovati pravočasno in temeljito.

Tudi na Hmeljarskem posestvu v Radljah ob Dravi hmeljeve uši vsako leto množično priletijo na hmelj. Njihovo zatiranje s fitofarmaceutskimi pripravki je zato nujen vsakoletni ukrep. Radlje so precej oddaljene od Savinjske doline, zato se agroekološki pogoji ter populacijska dinamika škodljivcev in bolezni nekoliko razlikujejo od žalskih. Navodila IHP Žalec so nam v veliko pomoč, vendar se pri odločitvah za posamezen ukrep, predvsem pri varstvu rastlin, najbolj opiramo na rezultate lastnih opazovanj. Vsa škropljenja želimo zaradi ekonomskih in ekoloških vidikov izvajati čimbolj usmerjeno, zato smo se odločili za sistematično spremljanje preleta hmeljevih uši.

Uši spremljamo v hmeljišču aurore -H15 na severovzhodnem delu kompleksa radeljskih hmeljišč.

Sto metrov od hmeljišča so prve hiše, ob katerih so posajene slive. Na njih smo pozimi nabrali enoletne poganjke, da bi ugotovili koliko živih jajčec je na njih. Jajčeca so prešteli na oddelku za varstvo rastlin IHP Žalec na vzorcu 400 brstov sliv.

Tabela: število zimskih jajčec hmeljeve uši v Radljah

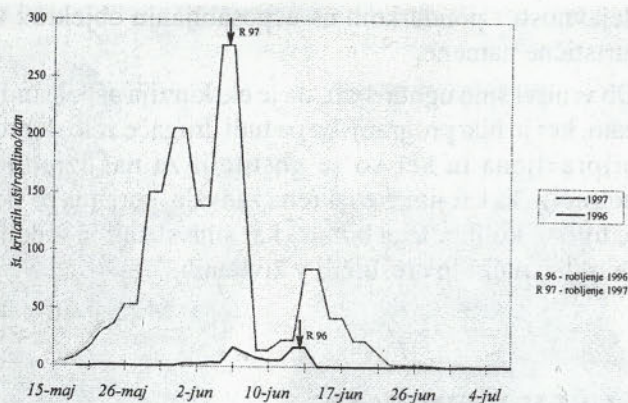
Datum štetja	št. ž. jajčec	št. m. jajčec	skupaj jajčec	% mrtvih jajčec	št. ž. na 100 brstov
09.01.95	9	6	15	40,0	2,25
23.01.96	14	3	17	17,6	3,50
16.01.97	324	128	452	28,3	81,0

V letih 1995 in 1996 je bilo malo živih jajčec, v letu 1997 pa kar 23 -36 krat več kot v prejšnjih letih. Na ostalih območjih, kjer šteje IHP Žalec jajčeca, so bila v letu 1997 povprečno 2 - 4 živa jajčeca na 100 brstov. Ti podatki so nam dali slutiti, da bo v letu 1997 močnejši prelet kot v prejšnjih letih.

Dinamiko preleta uši smo v Radljah pričeli spremljati v letu 1994 s pomočjo vab. Na pet hmeljnih rastlin smo pripeli rumene plastične ploščice velikosti 12 x 3 centimetre na katere so se prilepile uši. Po tej metodi

foto: T. Vaukan
Štetje krilatih uši sredi junija.

Prelet uši v Radljah v letih 1996 in 1997 (šteto po standardni metodi)

smo spremljali prelet uši do leta 1996. Z rezultati nismo bili zadovoljni, saj ulov uši ni odražal dejanskega stanja preleta oziroma njegove intenzivnosti. V letu 1996 smo zato sočasno spremljali prelet uši po standardni metodi. Krilate uši smo šteli na desetih rastlinah na dolžini petih zgornjih internodijev. Po štetju smo krilate uši mehansko odstranili. Za razliko od IHP Žalec, ki spremlja prelet uši izven hmeljišč, smo mi spremljali prelet uši v polnorodnem hmeljišču. Njihovi rezultati kažejo naravno dinamiko preleta brez človekovega vpliva, naši podatki preleta uši pa prikazujejo padec preleta zaradi škropljenja (robljenja) hmeljišč.

Prve uši smo v letu 1996 zasledili 21. maja. Do konca maja je bil prelet šibek, v prvi dekadi junija pa bistveno močnejši. Najvišji prelet smo zabeležili 5. in 12. junija, ko se je začela pojavljati prva mana. Hmeljišča smo pričeli "robiti" (pršenje robov hmeljišč) 13. junija z insekticidom Karate. Do 24. junija nismo zasledili nobene krilate uši, po tem dnevu pa v povprečju eno krilato uš na rastlino. Konec junija se je pričelo večati število ličink uši v notranjosti hmeljišč, zato smo 7. julija pričeli z pršenjem celih hmeljišč.

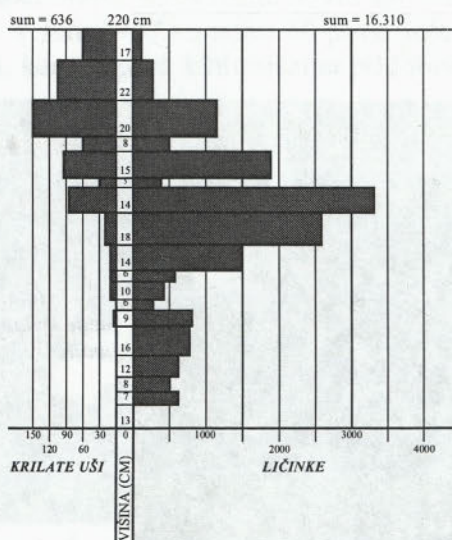
V letu 1997 smo prelet uši spremljali samo po standardni metodi. 15. maja je bilo na hmelju toliko krilatih uši, kot prejšnje leto v prvih dneh junija. Od 23. maja se je prelet bliskovito večal. Vrh je dosegel 4. junija, ko je bilo na eni rastlini dnevno povprečno 278 krilatih. Pojavljati se je pričela mana, zato smo hmeljišče obrobili 5. junija. Število krilatih uši je bilo v naslednjih dneh na opazovanih rastlinah desetkrat manjše. 13. junija je prelet dosegel drugi višek (84,5 krilatih uši na rastlino na dan), zatem pa pričel strmo padati. Do konca meseca so se ličinke hmeljevih uši že tako razmnožile, da smo 30. junija pričeli s pršenjem celih nasadov.

Pričakovali smo, da bo prelet v letu 1997 močnejši, kot v predhodnem letu, vendar nas je njegova intenzivnost kljub temu presenetila. V letu 1997 smo našli 2481 krilatih uši na rastlino, v prejšnjem letu pa le 131. V Žalcu so v obdobju od 1974 do 1996 našli letno povprečno 322 krilatih uši na rastlino. Najmočnejši prelet je bil v letu 1978 - 1445 krilatih uši na rastlino, najmanj - 24 uši - pa v letu 1985.

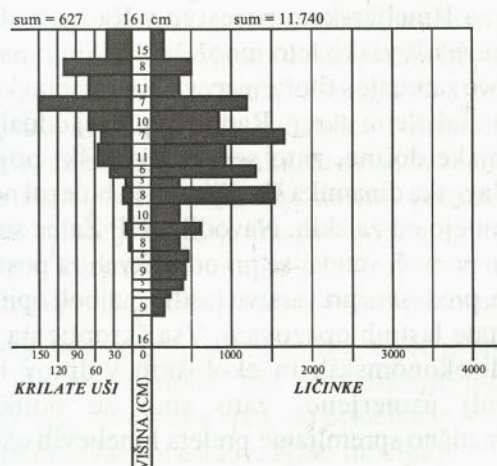
4. junija 1997 smo želeli ugotoviti, koliko uši je na eni rastlini in kako so razporejene. Prešteli smo jih na rastlini, s katere predhodno niso bile odstranjene krilate uši, nahajala pa se je med rastlinami, kjer smo spremljali prelet.

Najprej smo prešteli krilate uši, potem pa smo od spodaj navzgor pričeli odstranjevati posamezne liste, da smo lažje prešteli ličinke hmeljeve uši. Rastlina je imela dve vodili. Trte na levem vodilu (gledano z vzhoda) so dosegle višino 220 centimetrov, na levem pa 161 centimetrov. Izmerili smo dolžine posameznih internodijev in zabeležili, koliko listov je v posameznem nodiju. Največ krilatih uši je bilo na dolžini zgornjih osmih internodijev, v spodnjem delu

LEVO VODILO

DESNO VODILO

Razporeditev krilatih uši in njihovih ličink na dveh vodilih v nasadu Aurore dne 4.6.1997 v Radljah ob Dravi.

*foto: D. Vrhovnik
Na rastlini pred
delavko je bilo 4. 6.
1997 na levem in
desnem vodilu 1263
krilatih uši in 28.050
ličink hmeljeve uši.*

pa bistveno manj. Glavnina ličink je bila razporejena nižje kot krilate uši. Na levi trti je bilo največ ličink - 3319 osebkov na višini 119 centimetrov na nodiju s šestimi listi, na desni rastlini pa na višini 103 centimetre, kjer je bilo na štirih listih 1636 ličink hmeljeve uši.

Uši je bilo pri sorazmerno nizkem hmelju zelo veliko, zato bi bile posledice katastrofalne, če ne bi posredovali z insekticidi. Hmelj ob robovih zagotovo ne bi dosegel vrha žične opore, pridelka na teh rastlinah pa ne bi bilo. Ker je bil v letu 1997 prelet zgodnejši in intenzivnejši, smo hmeljišča obrobili osem dni prej kot v letu 1996. Uši je bilo zelo veliko okoli 20 - 80 metrov od roba proti notranjosti hmeljišč, v notranjosti pa malo. Hmeljišča

smo zato "globinsko obrobili". V globino nasadov smo pršili samo tako daleč, do koder so bile prerazmnožene uši, ter uši, ki bi se v naslednjih desetih dnevih lahko tako razmnožile, da bi nam povzročile škodo na pridelku. Tako smo lahko pršenje celih nasadov odložili na čas, ko je bil prelet uši na hmelj že skoraj končan, hmelj pa dovolj visok, da smo z odmerkom 0,4 litra insekticida Confidor na hektar dosegli odlično delovanje. Pri ponovnih pregledih v juliju in avgustu v radeljskih hmeljiščih nismo našli niti ene hmeljeve uši.

Uspeh pri zatiranju hmeljeve uši je bil tudi rezultat dobre škropilne tehnike in aplikacije. Pršilniki so bili testirani in dobro pripravljeni. Izvajali smo pršenje z zmanjšano količino vode. Hmeljišča smo obrobili s 600 litri vode na hektar, pri pršenju celih nasadov pa smo uporabili 1000 litrov vode na hektar. Pršili smo le zjutraj in zvečer z majhnimi delovnimi hitrostmi (2,0 km/h).

Pri zatiranju hmeljevih uši imamo na voljo učinkovite fitofarmacevtske pripravke. Varstvo hmelja pred ušmi je učinkovito samo takrat, če izvedemo pršenja pravočasno. Da bi bila napoved IHP Žalec o začetku pršenj proti ušem še bolj natančna, bi bilo potrebno spremljati prelet krilatih uši na hmelj in naraščanje populacije ličink hmeljeve uši na več mestih (podobno kot pri hmeljevi peronospori). Tudi od uspeha pri zatiranju hmeljeve uši je odvisna kakovost hmelja. Slovenski hmeljarji bomo imeli samo s kakovostnim hmeljem možnost, da preživimo na svetovnem hmeljnem trgu.

Davorin Vrhovnik, Tone Vaukan

POMEN SLOVENSKEGA SORTIMENTA, POSEBNO SAVINJSKEGA GOLDINGA ZA UVELJAVLJANJE NAŠEGA HMELJA NA SVETOVNEM TRGU

V Sloveniji smo z žlahtnjenjem novih kultivarjev ohranili kakovost, s katero se je savinjski golding uveljavil na svetovnem trgu. Novi kultivarji odstopajo od savinjskega goldinga z večjo prilagodljivostjo na manj ugodnih tleh in v spremenljivih vremenskih razmerah. Tako je možno dosegati zadovoljive pridelke in zadovoljiv odstotek alfa kislin tudi v manj ugodnem okolju. Ne glede na nove kultivarje pa smo zaradi ugleda, ki ga imajo na svetovnem trgu klasični-aromatični hmelji, savinjski golding nenehno izboljševali s klonsko selekcijo in z vzgojo brezvirusnih sadik, zato daje na ugodnem rastišču tudi dobre pridelke in velik odstotek alfa-kislin. Odločitev o tem, kakšen sortiment bi pridelovali, posebno če bi pridelovali še savinjski golding, zahteva analizo globalizacije v pivovarstvu in hmeljarstvu. Pri iskanju rešitev pa je nujna zavest odgovornosti in kritično mišljenje.

Na seminarju hmeljarskih tehnologov je dr. Pavlovič nazorno predstavil globalizacijo v pivovarstvu, predvsem širjenje velikih pivovarskih družb na manj zahtevna tržišča. Pivovarne tudi nenehno uvajajo novo tehnologijo, s katero zmanjšujejo stroške pri varjenju piva. Velik prihranek predstavlja hmeljenje s super-alfa in drugimi manj kakovostni kultivarji. Posledica takšnih in podobnih dogajanj je večletna kriza, ki jo doživlja hmeljarstvo.

Kot protiutež tem družbam se ustanavljajo manjše pivovarne, ki se prilagajajo na nekatere zahtevnejše evropske pivce. Te nove razmere prav gotovo prinašajo s sabo več ali manj zapletene izzive in negotovost, hkrati pa veliko priložnost, ki je ne bi smeli zamuditi.

Za osvetlitev dogajanj pobrs kajmo po hmeljarskih medijih. V letih 1996, 1997 uvajajo v Nemčiji super-alfa kultivarje, prav tako pa tudi aromatične (podobni tem so naši C-kultivarji). Hmeljišča krčijo (ca 10 %),

hkrati pa zamenjujejo sortiment z novimi kultivarji aromatičnega hmelja, oživljajo pa tudi hmeljišča klasičnega hmelja (Hallertauer Mtf.). Razmnožujejo tudi super-alfa kultivarje, enako v ZDA. V Angliji sadijo Fugglese in Goldinge. Zaradi težav pri prodaji na Češkem, pa krčijo žateški hmelj. V klasičnem aromatičnem hmelju je namreč vse manjši odstotek alfa kislin, zaradi tega jih pivovarstvo zavrača (klasičen savinjski golding pa ima primerjalno z drugimi klasičnimi kultivarji, še vedno velik odstotek alfa-kislin, posebno v brezvirusnih nasadih).

Zaradi boljše ekonomike uporablja pivovarska industrija za hmeljenje, kultivarje z veliko alfa kislin, pri tem pa se jim spreminja kakovost piva. Tako je npr. g. Jackson, svetovno znan poznavalec piva, pri degustaciji 12 različnih kategorij piva zaključil, da je razlika med grenčico minimalna in da je zelo slabo izražena hmeljna aroma. Meni, da nemške pivovarne premalo diferencirajo različne note okusa, zato priporoča, naj se male in srednje velike pivovarne osredotočijo na specialne vrste piva. Takšne pivovarne že ustanavljajo, za hmeljenje pa uporabljajo predvsem aromatične kultivarje.

Britanske pivovarne že razvijajo pivo s karakteristično hmeljno aromo. Na to jih je navedlo vinarstvo, ki nastopa z različnimi sortami vinske trte. Pripravljajo vrste piva z različnimi lastnostmi, ki jih deklarirajo s kultivarjem, s katerim je pivo hmeljeno. Fuggles-ovo pivo se predstavlja s cvetlično aromo in jabolčno-slivovim okusom, Goldingovo diši po geraniji in ima delikatno začinjen okus, Targetovo pa se odlikuje s cvetlično aromo in marmeladnim okusom. V Angliji se razvijajo storžki Goldingov in Fuggles-ov le, če so osemenjeni. Zato imajo v hmeljiščih posajene moške rastline. Semena pa neugodno vplivajo na kakovost piva (slovenski hmelj ni osemenjen, zato ima lahko prednost pri varjenju specialnih vrst piva). V številnih deželah ustanavljajo hišne oz. gostinske pivovarne. Te se razmnožujejo kot gobe po dežju. Za hmeljenje pa tudi uporabljajo pretežno aromatični hmelj.

V modo prihaja temno pivo, pri katerem zaradi tehnologije varjenja pride do znatne oksidacije tanoidov, ki imajo odločilen vpliv na harmonični okus piva. Zato so za temno pivo primerni le kultivarji hmelja z veliko vsebnostjo tanoidov, kot npr. klasičen aromatičen hmelj in nemški (tudi slovenski) aromatični križanci.

Za varjenje piva še vedno velja predpis o uporabi surovin po tako imenovanem "Reinheitsgebotu". Pivo naj bi imelo na etiketi obeleženo, da je varjeno po tem predpisu. Uvajajo tudi ekološko neoporečno pivo (slovenski kultivarji so manj občutljivi na bolezni, zato so tudi manj škropljeni ter ekološko primernejši od drugih kultivarjev). Pozornosti vredno je priporočilo

Dr. Narzissa o pomenu hmeljenja za diferenciranje tipov piva, kjer kategorično odklanja odmere hmelja samo po alfa kislinah (slovenski kultivarji imajo kakovostno strukturo grenčičnih smol in eteričnih olj). Priporoča pa prvo hmeljenje z aromatičnim hmeljem, drugo z grenčičnim in tretje - 20 min pred koncem varjenja piva-, zopet z aromatičnim hmeljem (poudarjeno velika uporaba aromatičnega hmelja). Pri aromatičnem hmelju daje prednost manjšemu odstotku kohumulona in veliki količini polifenolov.

Dr. Gromus, vodja zaščite kakovosti (Qualitäts-sicherung) pri pivovarni Bremer, zahteva za PREMIUM-pivovarno posebno kakovost, ki je po njegovem mnenju postala zanesljivo dobra šele po uvedbi nevtralnega določanja kakovosti (NQF: Neutrale Qualitätsfeststellung). PREMIUM-pivovarna sklepa pogodbe za odkup hmelja 10 let naprej. 20 odstotkov od hmelja, ki ga potrebuje, pa kupuje brez predhodnih pogodb. Kakovost hmelja dosledno preveri s kemično in mehanično analizo pred briketiranjem in še enkrat pred njegovo uporabo. Preverjanje in dokumentacija kakovosti sestoji iz nepropustnega sistema manežmenta, od hmeljne trgovine do pivovarne. Odkup hmelja ob poslabšanju kakovosti zavrnejo. Dr. Gromus svetuje skladiščenje hmelja v hlajenih prostorih že 24 ur po obiranju.

Nove razmere vsebujejo izzive in prinašajo s seboj nove možnosti, ki so brez dvoma zapletene in povzročajo tveganja. Ta so toliko manjša kolikor bolj je hmeljarstvo medsebojno povezano. V prvi vrsti moramo utrditi istovetnost našega hmeljarstva s pridelovanjem kakovostnega sortimenta, s poudarkom na savinjskem goldingu in uvesti zaščito kakovosti. Dokazati moramo dobro kakovost aromatičnih C-kultivarjev, predvsem pa obnoviti brezvirusni savinjski golding na dobrih rastiščih.

Z organiziranjem hmeljarstva na način, kot smo ga že bili navajeni v preteklosti, morajo biti jasna pravila igre in veljavna za vse soudeležence. Vsakdo bi moral imeti zavest o odgovornosti prispevanja k skupnemu uspehu. Ustvariti je potrebno tako vzdušje, da bodo hmeljarji želeli obdržati medsebojno povezanost in da bodo skupaj iskali nove možnosti, ki jih nudijo drugačne okoliščine.

Literatura je na voljo pri avtorici.

Dragica KRALJ

**Vesele praznike, hmeljarsko
uspešno, predvsem pa zdravo
1998 želi vsem
hmeljarski starešina
Gajšek Drago**

OBNOVA HMELJIŠČ Z UKORENINJENCI

Stanje na hmeljarskem tržišču je zaradi tržnih viškov hmelja slabo, zato marsikateri hmeljar ne razmišlja, da bi hmeljišča obnavljal, pač pa hmeljarjenje opustil. Star hmeljarski pregovor pa pravi, da *je potrebno hmeljišča obnavljati takrat, ko so cene hmelja nizke.*

Pri obnovi hmeljišč, je poleg trajanja premene, priprave tal in izbire kultivarja, zelo pomembna tudi vrsta sadilnega materiala, s katerim obnavljamo hmeljišče. Ukoreninjenci so pri obnovah zanesljivejši, saj jih med prvo vegetacijo bistveno manj propade kot sadik. V prvoletniku, ki je posajen z ukoreninjenci, je veliko manj ročnega dela, ker ga lahko po navijanju v celoti strojno obdelamo. Takšen nasad tudi lažje prenaša sušo. Majhen delež propadlih rastlin v prvoletniku z ukoreninjenci po našem mnenju odtehta stroške ukoreninjenja, kar se nam obrestuje v naslednjih letih, ko je v nasadih poln sklop rastlin, zato hmelja skoraj ni potrebno dosajevati. Kljub vsemu bi bilo potrebno preizkusiti tudi cenejše načine ukoreninjenja.

Zaradi prednosti, ki jih imajo ukoreninjenci pri obnovah hmeljišč, je nenavadno, da IHP Žalec odsvetuje sajenje le – teh. Pred deset in več leti so hmeljarji uporabljali ukoreninjence pri obnovah. Dovoljen je bil tudi promet z ukoreninjenci. Komisija za sorte hmelja (pri Poslovni skupnosti za hmeljarstvo Slovenije) je potrjevala cene sadilnega materiala. Na seji 26.10.1990 so potrdili ceno 0,68 DEM za navadne ukoreninjence in 0,90 DEM za brezvirozne ukoreninjence B certifikata. Za ukoreninjanje so "priznali" 0,60 DEM na ukoreninjenec, kar je zagotavljalo pridelovalcem dober zaslužek. Ti so včasih zanemarjali "strokovna pravila" ukoreninjanja in so sadilni material nabirali v nepriznanih hmeljiščih. Velika napaka nekaterih pridelovalcev ukoreninjencev je bila tudi, da so pridelovali ukoreninjence različnih kultivarjev hmelja na istih parcelah več let zapored. V

ukoreniščih je zato prihajalo do mešanja kultivarjev. Seleksijska služba IHP Žalec zato kljub velikim naporom ni uspela uspela "očistiti" matičnih nasadov, proizvodnih pa še manj.

Z uvedbo brezvirusnega sadilnega materiala je postal aktualen problem ponovne okužbe z virusi. Da bi prekinili s slabo prakso pri ukoreninjanju, kjer je več manipulacij s sadilnim materialom in zato večja potencialna nevarnost ponovne okužbe, je IHP Žalec odsvetoval sajenje ukoreninjencev (odsvetuje jih še sedaj).

Na hmeljarskem posestvu Radlje smo pred štirimi leti pričeli z intenzivno premeno hmeljišč. Odločili smo se za premeno z ukoreninjenci. Sadike B certifikata sami ukoreninimo v ukoreniščih. Pri tem pazimo, da ne pride do mešanja sadik različnih kultivarjev in okužbe z virusi. Popolnoma se ne da izključiti možnosti okužbe z virusi v ukorenišču. Te možnosti ne moremo izključiti pri še tako vestnem sajenju sadik B certifikata na stalno mesto v hmeljišče. Po našem mnenju je odločilno, da iz hmeljišča temeljito odstranimo ostanke starega hmelja. Posebej problematične so vrste hmelja med drogovi. Te rastline najbolj temeljito odstranimo iz

foto: D. Vrhovnik
Ukoreninjenci ali sadike? Na hmeljarskem posestvu Radlje obnavljamo hmeljišča z ukoreninjenci.

foto: D. Vrhovnik
Ukorenišče kultivarja Magnum v Turiški vasi. Desno ukoreninjenci na vrhu opore, v sredini sajenje "poletnih sadik" v ukorenišče.

hmeljišča, če jih izkoplje s kopačem.

Morebitne ostanke hmelja, ki še vegetirajo, izkoplje ročno s krampom med vegetacijo posevka v premeni. Nasadi posajeni z ukoreninjenci, so v prvi in drugi vegetaciji bolj vitalni kot nasadi, posajeni s sadikami. Na večjih in tudi manjših obratih je sajenje ukoreninjencev ugodnejše z organizacijskega vidika. Ukoreninjence si lahko pripravimo v zadnjem letu premene in jih posadimo v jesenskem času pred prvo vegetacijo. Takšne rastline spomladi prej odženejo. Hkrati se izognemo delovnim konicam v pomladanskem času, še posebej, če je spomladi deževno vreme.

Prav je, da je promet z ukoreninjenci še naprej prepovedan. Izjemo bi morali narediti le pri sadilnem materialu A certifikata, ki ga prideluje IHP Žalec. Predlagamo, da IHP Žalec ta sadilni material "pod kontrolo" sam dodela oziroma ukorenini. Pridelovalcem bi bili tako na razpolago ukoreninjenci A certifikata. S tem bi se izognili izgubam rastlin pri

pridelovalcih, ki so sadili slabo dodelane ali poletne serije sadik A certifikata. Zaradi višje cene ukoreninjencev A certifikata, bi jih bilo smiselno tudi standardizirati.

Prednosti ukoreninjencev pred sadikami so tako velike, da je ukoreninjanje dobra naložba za sklop in rodnost bodočih hmeljskih nasadov.

Davorin Vrhovnik, Tone Vaukan

OBISK STROJNEGA KROŽKA SAVINJSKA DOLINA NA BAVARSKEM

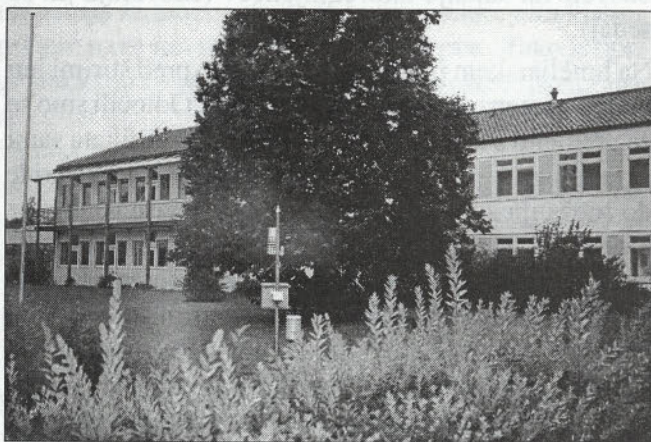

foto: M. Veronek

Institut v Hüllu.

Strojni krožek Savinjska dolina je letos planiral strokovno ekskurzijo. To naj bi bil ogled sejma hmeljarske mehanizacije v Mainburgu v Nemčiji. V mesecu juliju, ko so bili vodilni iz hmeljarskega inštituta v Hüllu na obisku v Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec, so obiskali tudi naš strojni krožek. Pri pogovoru o našem delu so gostje pokazali pripravljenost, da pripravijo obisk njihovega inštituta in obisk enega njihovih krožkov. Na seji strojnega krožka smo nato sprejeli sklep, da pripravimo takšen program.

Dne 10. 10. 1997 smo se v ranih jutranjih urah po predhodno usklajenem programu odpeljali čez Karavanke do Salzburga, mimo Münchna v Launingenu, kjer je tovarna Deutz-Fahr. Tam so nas pristrčno sprejeli. Ogledali smo si stroje ter proizvodnjo in se seznanili z njihovimi načrti. V sprejemni dvorani smo si ogledali celoten potek nastajanja njihove mehanizacije. Ogled smo nadaljevali skozi muzej v tovarniško restavracijo, v kateri so nas pogostili.

Po ogledu smo pot nadaljevali proti Hüllu, kjer sta nas pričakala direktor inštituta gospod Engelhart, direktor svetovalne službe gospod Rosbauer in predstavniki krožka. Najprej so nam predstavili delo njihovega inštituta, prikazali trenutno stanje hmeljarstva in govorili o predvidevanjih za naprej. Ogledali smo si tudi njihove delovne prostore in rastlinjake.

Po koristnem in zanimivem obisku manjše družinske kmetije, ki goji hmelj na petih hektarjih in je član strojnega krožka, obisk je pripravil gospod Rosbauer, smo se pri večerji živahno pogovarjali s predsednikom, podpredsednikom in vodjo strojnega krožka. Tema pogovora je bilo hmeljarjenje v Evropski uniji, odnos države in občin do strojnih krožkov, možnosti nakupa mehanizacije, veliko pa smo govorili tudi o obstoju hmeljarskih kmetij, katerih dopolnilna dejavnost je med drugim tudi kmečki turizem. Kako to izgleda, smo lahko videli na več kmetijah, na katerih smo prenočili v manjših skupinah.

Drugi dan smo si ogledali sejem in okolico. Sejem je bil zelo zanimiv, ker se njihova mehanizacija še vedno razlikuje od naše. Po končanem ogledu sejma smo v sejmskem šotoru ob vrčku bavarskega piva doživeli lepo popoldne.

Na koncu bi se rad zahvalil gospodu Milanu Žolnirju, gospe Majdi Virantovi iz Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec ter gospodoma Engelhartu in Rosbauerju za pomoč pri organizaciji ekskurzije, gospodu Milanu Veroneku pa za odlično prevajanje. Hvala tudi gospodu Marjanu Dolenšku za organizacijo obiska tovarne Deutz-Fahr, gospodu Ivanu Joštu pa za skrb, da med potjo nismo bili žejni.

Drago Gajšek

HMELJARJI !

**Vrvice za hmelj je možno
nabaviti po ugodni ceni
tudi na Hmezad Export-
Import.**

**Informacije in naročila:
tel.: 063 / 715 - 230**

POROČILO S SESTANKA IHB V NURNBERGU 3.12.1997

Kljub problematiki in pestrosti problema v zvezi z neprodano letino hmelja 1997, s katero se ubadajo proizvajalci v vseh deželah proizvajalkah, so se seje udeležili le predstavniki Belgije, Češke, Nemčije, Francije in Slovenije. Kljub neudeležbi ostalih držav članic so bila podana tudi izčrpna poročila o stanju hmelja tudi v teh deželah. Če povzamem štiriurno razpravo, je odbor tudi ob prisotnosti g. I. Raiser-ja Hopunion in dveh predstavnikov deželne vlade Bavarske, poročila sprejel in pripravi določene predloge, ki pa so samo deklarativne narave.

Po posameznih državah članicah IHB je trenutna situacija naslednja:

AVSTRALIJA: Po podatkih, ki so bili posredovani na seji zmanjšuje površino s hmeljem (1053 ha) za polovico. Predvsem firma Haas praktično ukinja proizvodnjo. Po avstralskem hmelju ni posebnega povpraševanja, ker nimajo specialnih sort, alfa sorte iz Avstralije pa niso konkurenčne zaradi visokih cen proizvodnje in visokih transportnih stroškov. Tudi domača pivovarniška industrija postaja vse manj zainteresirana za domači hmelj. Kljub zelo majhnemu številu škodljivcev, je po mnenju nekaterih škoda, da Avstralci drastično znižujejo proizvodnjo hmelja.

BELGIJA: Hmeljarji v Belgiji so izkrčili hmelj iz 374 ha v letu 1995 na 304 ha lani. Postali so mali proizvajalci, ampak kljub temu imajo velike probleme zaradi nizke predprodaje v prejšnjih letih morajo velik delež proizvodnje prodati po tekočih cenah. Te pa so v zadnjih treh letih izredno nizke. Letnika 97 so del prodali po 75 DEM /Ztr.(= 50 kg), predvsem sorte TARGET z 11 % alfa. Imajo še določene količine aromatičnih hmeljev za prodajo, ne računajo, pa da bodo dosegli bistveno boljše cene. Hmeljarje v Belgiji letos rešuje konjunktura svinjskega mesa, tako da bodo farme, ki imajo obe proizvodnji nekako preživele. Položaj v bodoče je zelo labilen, kajti predprodaj v obdobju 98 in 2000 imajo le med 10 in 3 % pričakovanih letin.

BOLGARIJA: Vsi podatki, ki so jih posredovali Bolgari, imajo negativen trend. Proizvodnja v letu 1995 je bila še na 645 ha, lani še samo na 385 ha. Po oceni g. I. Raiser-ja, ki ima tudi sam osebne izkušnje s proizvodnjo hmelja v Bolgariji, je pesimističen in pravi, da bo s privatizacijo propadla v večini tudi proizvodnja hmelja. Pivovarne, ki so jih v večjem delu kupile tuje pivovarne zahtevajo mednarodno kvaliteto in hmelj po svetovnih standardih. Briketirnico tipa 90, ki so jo kupili pred leti, so praktično ustavili.

ČEŠKA: Proizvodnja v Češki republiki se je znižala z 10.070 ha v letu 1995 na 7.036 ha v letu 97. Prav tako so trendi v proizvodnji negativni. Večina hmelja, ki ni bil prodan v predpogodbah, so pokupili trgovci, računajoč, da bodo Američani kupili letnik 97. To se ni zgodilo in če se ne bo do spomladi, bo to za razdrobljeno češko trgovino, prava katastrofa. Stroškovna pokritost proizvodnje je pri njih okoli 60 %. Čehi so predlagali nekakšne deklarativne predloge, da naj Američani in Nemci v pomoč njim, znižajo proizvodnjo vsak po 5000 ha, ker drugače bodo po polomu na Češkem na udaru oni. Ocenjujejo, da bodo v letu 98 znižali proizvodnjo vsaj za 1000 ha po optimistični, lahko pa tudi za 3000 ha po pesimistični varianti. Prav tako so podatki o predprodajah

na nivoju 50 % do leta 2003, kar so prisotni kritizirali, češ da niso realni ob proizvodnji na predvidenih 4000 - 5000 ha možni. Na vprašanje, kaj pomeni 317 oziroma 292 ha alfa sort, so komentirali, da so te količine novih sort predvidene za domači trg. Češka namreč uvaža letno v pivovarne, ki so delno ali celotno v lasti tujih pivovarn za okoli 1500 ton hmelja in hmelja v obliki ekstraktov. Sami želijo ta del v večini pokriti s svojim ekstraktom, kajti s postavitvijo ekstrahaže hmelja. Po mnenju nekaterih, kar pa Čehi niso zanikali, so pri njih tudi še zaloge letnika 96, medtem ko neprodan letnik 97, prodajajo po kakršni koli ceni.

NEMČIJA: Letina v Nemčiji je bila nekoliko nižja kot so ocenjevali pred obiranjem, če pa to nižjo letino (cca 95.000 Ztr. v primerjavi z letnikom 96) preračunamo v alfo, je bila proizvodnja praktično enaka. Nimajo natančnih podatkov, koliko je neprodanega hmelja. Po ocenah, v poolu, ki so ga formirali z željo, da bi skupno ponudili neprodane količine in zaustavili padanje cen, ga bi naj bilo okoli 95.000 Ztr. Ta hmelj se prodaja, vendar ni natančnih podatkov koliko so ga prodali. Pool bo tudi po koncu prodaje predelal hmelj v ekstrakte in brikete in neprodane količine bodo na kontu člana poola, do končne prodaje. Po obširni razpravi in preračunavanjih podatkov so Nemci podali podatke o predprodaji v naslednjih treh letih in sicer 52,39 in 28 %, v letih 98,99 in 2000. Nemci so tudi navedli podatek, da pri njih že zadnja štiri leta realizacija po ha hmelja ne dosega 10.000 DEM / ha, kar je izredno nizko in bo v tem nadaljevanju pomenilo propad precejšnega dela farmerjev. Ocena v bodočih letih z nemške strani ni optimistična. Trenutne cene, ki jih dosegajo so med 200 in 240 DEM do letnika 2000 popolnoma neekonomične in destimulativne, a kljub temu se določeni farmerji odločajo tudi za tako nizke predprodaje.

FRANCIJA: Francozi so med vsemi proizvajalkami edini, ki nimajo problemov neprodanega hmelja in ki rahlo povečujejo proizvodnjo in sicer s 646 ha v letu 96 na 690 ha v letu 1997. Francozi niso komentirali svojega položaja, zavedajo se pa, da so v primeru izgube trga v Busch pivovarni, takoj obstanejo s 70% neprodanimi količinami.

N. ZELANDIJA: Se ubada s podobno problematiko kot Avstralija, vendar ne tako drastično. Njihov hmelj je v primerjavi z Avstralijo precej bolj prodan. Imajo manj škodljivcev in njihov hmelj je zaenkrat še zelo priljubljen pri domačih pivovarnah. To pa se spreminja iz leta v leto in vprašanje časa je, koliko let bodo še domače pivovarne pripravljene plačevati dodatno premijo. Cene hmelja zadnje letine so bile podobne kot v Avstraliji med 40 in 55 DEM / Ztr. Res pa je, da s svojim 350 ha v svetu ne pomenijo veliko.

POLJSKA: Podatki iz tabele so z negativnim trendom, sploh kar se tiče ekonomskega področja. Poljaki imajo polovico letine neprodane, cene za te količine so 100 DEM / Ztr. Z močno tendenco navzdol, še vedno držijo visoke carine za hmelj in proizvode (50 %), vendar pa to izgublja učinek ob tako nizkih cenah hmelja in proizvodov. Po ocenah prisotnih, so tudi podatki o predprodaji 50 % v bodočih letih odločno previsoki.

RUSIJA: Zmanjšujejo proizvodnjo s 2960 ha v letu 1995

na 1697 ha v letu 1997. Srečujejo se s problemi neprodanega hmelja iz leta 1996 in 1997 in popolne neurejenosti ruskega trga, visoka inflacija in kronično neplačevanje računov in nelikvidnost gospodarstva.

SLOVAŠKA: Po posredovanih podatkih znižujejo proizvodnjo s 1100 ha v letu 1995 na 800 ha v letu 97 in s pričakovanim zniževanjem tudi v bodoče. Po ocenah naj bi bilo 32 % neprodanih količin in to pri proizvajalcih. Prav tako so pri njih neprodane določene količine tudi letnika 96.

ŠPANIJA: Španci si prizadevajo z zamenjavo sort. Domače sorte zamenjujejo s sortami Magnum, Nugget in Target, vendar pa imajo kljub temu negativne trende. Površine v letu 1995 1042 ha so znižali na 518 v letu 97. Španci se srečujejo z resno konkurenco evropske skupnosti. Za domače pivovarne še vedno velja določba, da pivovarne lahko uvozijo hmelj, ko so domačega kupile. To je še zakon iz časa generala Franka, prav tako so pivovarne vključene direktno v asociacijo hmeljarjev. Ker pa lastništvo čedalje bolj prehaja v roke evropskih, mednarodnih asociacij pivovarn, to pravilo vse bolj izgublja na svoji avtoritativnosti. Ocenjuje se, da ko bodo potekle dosedanje pogodbe, bo do novih zelo težko priti in se pričakuje dramatično stanje.

ANGLIJA: Negativne smernice se nadaljujejo, prav tako tudi zniževanje površin s 3005 ha v letu 1995 na 2902 ha v letu 1997. Neprodan letnik 96 je bil predelan v ekstrakt in ga je še kar nekaj na zalogi pri proizvajalcih. Glede na letnik 97 pričakujejo, da bodo s plasmajem le tega, tudi določeni problemi. Prav tako je situacija v bodoče problematična. Angleški problemi niso tako dramatični, ker so relacije angleških pivovarn in domača proizvodnja hmelja v drugačnih relacijah. Večina angleškega hmelja se porabi v angleških pivovarnah, prav tako pa so tudi pivovarne lastniki precejšnjih površin hmeljišč, oziroma hmeljskih farm.

UKRAJINA: Položaj tu je naravnost katastrofalen. Znižanje površin s 4420 ha v letu 95 na 2500 ha v letu 97, pove marsikaj. Prav tako je kooperacija UKRAHMEZ, pred totalnim kolapsom. Bremenijo ga neprodane količine letnika 95, 96 in 1997, ter veliki dolgovi domačih pivovarn (2,5 MIO \$). Po ocenah je vsaj 800 - 900 ton še neprodanega letnika 1996.

ZDA: Položaj pri ameriških hmeljarjih je kar se proizvodnje tiče, podoben nemškemu. Pridelek je nekoliko nižji v Ztr., po alfa proizvodnji pa je enak lanskemu. Za razliko od Nemcev je diferenca prodaje precej večja kot v Nemčiji. Američani prodajajo hmelj vsak zase in imajo sami direktne kontakte s pivovarnami. Na drugi strani pa je velika proizvodnja hmelja v rokah trgovcev in pivovarnerjev samih. Te proizvodnje naj bi bilo okoli 120.000 Ztr.. Te količine, ki sploh niso slabe, imajo popolnoma drugačen status, kot hmelj pri normalnih farmarjih. Prav tako je še nekaj neprodanih količin hmelja letnika 96. Pričakuje se, da bodo letnika 98 napeljali vsaj 1000 ha manj. Značilno za ameriško proizvodnjo hmelja je, da po letu 2000 praktično nimajo prodanih nobenih količin hmelja razen proizvodnje trgovcev in pivovarn v količini okoli 120.000 Ztr.. Precej debate je bilo tudi ob problematiki letošnje hitre širitve pepelaste plesni v Ameriki in v ocenjevanju tega problema. Žal tokrat niso Američani nič povedali.

JUGOSLAVIJA: Proizvodnja ostaja na približno 600 ha in to v glavnem sorte Brewersgold. Čeprav trdijo, da

imajo vso letino prodano, temu ni tako. So precejšne količine letnika 96 in tudi 97. Nekontrolirano se uvaža iz Kitajske, Slovaške, Romunije, nekaj tudi ekstrakta. Začela se je razprodaja pivovarn. Nikšič je že v okviru Interbrau iz Bruslja, zelo blizu pa je tudi BIP v Beogradu. Situacija je problematična tudi zaradi inflacije, nelikvidnosti, slabe kupne moči in podobno.

Po podanih poročilih in komentarjih se je razvila obširna debata v smeri deklarativnih poskusov. IHB nima nobene moči, da napravi red in predpiše kvote, podobno kot to dela OPEC z nafto. Veliko je bilo razpravljanja o povezovanju trgovcev. Trenutno sta v svetu dve grupi in sicer Barth in Steiner, ki imata v rokah vsaj 85 % svetovnega prometa s hmeljem. Propad firme Lupofresch letos je rezultat nadaljevanja te interpolacije. Postavlja se vprašanje, ali je še sploh kakšna konkurenčnost na strani trgovcev. To združevanje je izredno nevarno za proizvodnjo. Le-ta bo v primeru, če bo prodana, plasirana vsaj 85 % preko teh asociacij. Posledica je kopičenje moči v teh dveh grupah in v bodoče dogovarjanja proti pivovarnam. Najprej bosta grupi stisnili proizvodnjo do maksimuma ne glede na področje, si nabrali velikih zalog proizvodov, nato pa čez nekaj let izvršili umetni pritisk pomanjkanja hmelja proti pivovarnam.

Razprava Nemcev je bila združena v smislu „**OHNE VERTRAG, KEINEN DRAT.**“ To pomeni, proizvajati samo toliko, kot je prodanega. To bo težko doseči, ker v tej neenotnosti vsak rešuje svojo kožo in nobeden ne bo popuščal.

Zanimiva je bila tudi ocena, da v trgovini s hmeljem ne delujejo samo zakonitosti ponudbe in povpraševanja, ampak je zelo pomemben faktor psihologija. To je vezano na zgodovinske momente v letu 1980 in kasneje na začetku 90 let, ko sploh ni bilo potrebe po tako visokem povečanju cen viškov. Viška dejansko sploh ni bilo veliko, po drugi strani so kasnejše analize celo pokazale, da je bilo takrat dovolj hmelja.

Tretji moment v katerem smo se mi znašli s svojo proizvodnjo, je relativno zapiranje in to na lep formuliran demokratičen način Nemčije v okviru EGS, do bodočih potencialnih pridruženih držav. (Poljska, Češka, Slovenija, Slovaška). To so precejšne površine in velika, ter stara tradicija proizvodnje in prodaje hmelja. Če imajo Nemci narejen delitveni model preko Bruslja zase, ga seveda niso pripravljali deliti z nobenim. To jim bo zelo lahko doseči, vsaj kar se Slovenije tiče. Kajti ta država ni imela nikoli posluha za hmeljarje. Hmelj je bil vedno kvečjemu savinjski problem. Morda bo drugo leto bolje, a nerad bi karkoli napovedoval.

Četrti moment je izpad potrošnje piva na področju bivše Sovjetske zveze. To območje je konzumiralo pred velikimi demokratičnimi spremembami okoli 65 mio hl piva in bi ga moralo ob normalni rasti, glede na število prebivalstva danes konzumirati vsaj 80 mio hl. Podatki pa kažejo, da je konzum le neke okoli 25 mio hl, pa še od teh ga je več kot polovica uvoženega iz zahoda in plačanega z dolarji. Preračunano v hmelj, je to okoli 7 - 8 tisoč ton hmelja. To so pa navidezni viški v skladiščih trgovcev in predelovalcev v Nemčiji.

Peti moment je tudi nesklepanje predprodaj v letih 92, 93 in 94. Takrat smo bili pod evforijo demokratičnih politikov - pionirjev in visokih cen za viške 8 - 12 DEM / kg. Ocene so bile, da hmelja ne bo, ceno bodo krepko višje kot so ponujali takrat kupci 4,5 - 5,5 DEM, današnja

realnost pa je seveda drugačna. Takrat pozitivna pričakovanja in obeti, "več bo kupcev, višja bo cena," so izpuhtela. Če bi bilo zunaj nekaj sto trgovcev, bi bilo tako. Tako pa je koncentracija zunaj šla vsako leto nazaj, na koncu sta ostali dve grupi in danes vsi hodimo k istim ljudem in si zunaj zbijamo ceno. O tem je bilo že toliko povedanega, da se enostavno ne splača ponavljati.

Če povzamemo razpravo na IHB sestanku brez vločka, kaj se dogaja v Sloveniji bi lahko razpravo strnili v naslednje: Ob enaki, ali podobni dobri proizvodnji alfa v Nemčiji in Ameriki, se bodo količine v zalogah kopičile naprej.

Da se proizvodnja znižuje v državah, ki nimajo neposrednega vpliva na trg (Rusija, Ukrajina, Bolgarija), da se nižajo površine s hmeljem kjer se proizvaja aroma in so nizki pridelki (Češka, Slovaška), na svetovni trg praktično nima vpliva. Nasprotno se pridelek alfe povečuje, ali ostaja enak v Ameriki in v Nemčiji. Če bi se hoteli napraviti drastični zamiki, bi se morala proizvodnja takoj znižati za vsaj 30 % alfa količin. To pa ob trenutni situaciji ne bo napravil nihče. Nemci pričakujejo in tudi zahtevajo znižanje od ZDA, ZDA od Nemčije in oboji si uspešno podajajo žogico. Čeprav vedo, da so pivovarne že delno polne tudi za leto 1999 in da se že ob izredno nizkih cenah hmelja in ob nizki obrestni meri, splača delati proizvode na zalogo, ki bodo imeli posledične vplive tudi na prodajo po letu 99 ali celo

2000, še vedno vztrajajo v svojih obsegih proizvodnje alfa kislin. Enostaven izračun pove, da bo vsak milijon DEM investiran v proizvodnjo produktov ob normalni ceni le teh (vsaj 2 kratna cena današnje cene ekstrata), ob pokritju variabilnih stroškov proizvodnje, nizkih obrestnih mer (okoli 5% letno), prinesel vsaj 1,5 - 2 MIO DEM čistega zaslužka. Kdo se lahko gre takšno igro in kdo ima vse niti odločanja v rokah, je jasno. Firme, ki sta dosegli današnji nivo, sta potrebovali vsaj 200 let dela, odrekanj, načrtovanja in dobrih poslovnih odločitev. Ob momentu, da je strošek hmelja v ceni 100 l piva med 0.60 in 0.70 DEM in če je ta strošek dvakrat večji v kalkulaciji piva, kar sploh ne predstavlja veliko, pove dovolj.

Razen ob izjemni situaciji suše in nizkega pridelka alfe, je ocena naše prespektivnosti za leto 98 in naprej, zelo meglena. Maksimalno znižanje stroškov proizvodnje, zadržanje naših tradicionalnih kupcev tudi za sorto golding, iskanje tržnih niš in enotnost nastopa, to bi verjetno bile naše prednosti. Morda je zgolj slučaj, ampak francoski hmeljarji so kopirali naš sistem povezovanja in enotnega nastopa v bivši poslovni skupnosti.

Komentirati ne želim, nismo vedno prvi in revolucije koncem 80 let so vaše prioritete. Revolucionarji pa ne jokajo, kajne.....

Andrej Natek

HMELJARJEVA KULINARIKA

In še nekaj o uporabi hmelja nekoliko drugače:

Spomladi aprila in maja nabiramo mlade poganjke hmelja. Najboljše takrat, ko se le ti krhko odlomijo. Shranimo jih lahko nekaj časa vlažne v hladilniku, če pa jih hočemo shraniti za dalj časa, jih preprosto blanširamo s kisom. Pripomniti velja, da vsebujejo poganjki vsaj toliko vitamina C kot limona, če ne še več. Tako so nenadomestljiv vir prehrane v spomladanskem času, ko človek potrebuje veliko več vitaminov po zimskem biološkem počitku.

Omleta s hmeljskimi poganjki – sendvič (obložen kruh)

4-5 jajc zmešamo v posodi, dodamo ščepec soli in malo popra. Dobro premešamo ter dodamo za dobro pest svežih hmeljskih poganjkov. Tako pripravljeno maso vlijemo na vročo mast ali olje ter pečemo, dokler jajca ne zakrknijo. Omleto razrežemo in jo ponudimo v obloženem kruhu (najbolje črni kruh).

Slavnostna juha iz hmelja

H klasični juhi, kakršno znajo po svojih že preizkušanih receptih, pa naj si bo to goveja ali kokošja, skuhati naše gospodinje, naredimo juho iz hmelja tako, da dve do tri čebule drobno narežemo in zarumenimo na vročem maslu, nato dolijemo juho ter dodamo pest kuhanega graha in dve pesti drobno narezanih hmeljnih

poganjkov. Vse skupaj potem še na blagem ognju kuhamo pol ure in potem serviramo z na maslu popraženim kruhom.

Hmeljevi poganjki za sladokusce

Toliko poganjkov kot mislimo, da jih lahko pojemo (dve do tri pesti), namočimo v slano vodo. Ko so dodobra prepojeni, jih ocedimo in prilijemo svežo vodo, ter jih zavremo za zelo kratek čas, da se poganjki zmehčajo. Nato jih odcedimo. Narežemo jih na manjše kose ter jih popečemo na vročem maslu ali olju, začинimo s poprom ter še tople ponudimo.

Za praznične dni – DOMAČE PIVO

Pol litra hmeljskih storžkov damo kuhati v približno dva litra vode. Kuhamo približno 15 minut, nato tekočino precedimo. Dodamo približno 0,5 kg raztopljenega sladkorja in vse skupaj še prelijemo s 3 litri hladne vode in dodamo aktivni kvas (lahko tudi pekovski, vendar malo več kot pri peki kruha). Pokrito posodo pustimo stati slab teden. Po želji dodamo sladni ekstrakt. Ko se tekočina dodobra usede, jo pretočimo v steklenice in zapremo. Po dveh tednih je pijača pripravljena za pitje. Če je premalo rezka in se slabo peni, lahko dodamo še malo sladkorja in jo pustimo stati še kak teden.

Dober tek in na zdravje!

Ivan Jošt

PRI FONDOVIH V KAMENČAH

V Kamenčah Fondove bolj poznajo kot Zvotlerjeve. Tokrat je bil moj prvi sogovornik **Fonda Anton, starejši**, ki je prvi hmeljarski starešina in že vsa leta budno spremlja hmeljarsko situacijo. Prav zato, ker so danes za hmeljarje težki časi, sem ga povprašala:

V svojem življenju ste doživeli že več hmeljarskih kriz. Kako so jih hmeljarji uspeli prebroditi ?

V času največje gospodarske krize, sem bil še osnovnošolec. Večino let se je hmelj sorazmerno prodajal, neprodan je ostal le med leti 1928- 1932. Tako se živo spominjam situacij, ko je bil hmelj po 2 din in tudi po 100 din za kg. Za primerjavo naj povem, da je bila dobra krava v tistih za hmelj dobrih časih, vredna 10 kg hmelja. Ko pa je bilo težko, so bili pa samo stroški obiranja, če si obiralce tudi hranil 1,5 din za škaf, če pa so imeli obiralci svojo hrano, pa celo 2 din za škaf. Hmelj pa je bil prodan le za 2 din po kilogramu.

In kaj so storili hmeljarji ?

Ja veliko hmelja so izorali. Že čez nekaj let, ko je bila konjunktura, pa so vsi rezali sadike in hiteli s sajenjem. Do takrat, ko je začel nasad polno roditi, pa se je pojavila že nova kriza.

Kako to, da niso obupali ?

Kljub krizi so se ljudje pogovarjali, da se, ne glede na to, da je hmelj po 10 din, še vedno splača bolj, kot vse drugo. Ljudje so bili navajeni imeti malo rezerve. Dolgo pa to ni šlo. Mnogi so propadli. Ko je bilo hmelja preveč, so ga trgovci zelo "škartirali", tako po barvi, zdrobljenosti, vonju. Skratka, vse jim je prišlo prav za zbitje cene. Takrat je bilo veliko kmetij po Savinjski dolini zelo zadolženih. Precej se jih je rešilo, ko je država sprejela zakon o kmečki zaščiti. Sama situacija pa se je nekoliko izboljšala šele nekaj let pred drugo svetovno vojno, ko je ing. Dolinar uspel kot prvi direktno prodati nekaj hmelja v Ameriko pod znamko

"štajerski hmelj- Savinjska dolina". Takrat je za tiste količine cena poskočila na 42 din za kg.

Največ pa je situacijo rešila druga svetovna vojna. Nemci so zahtevali krčitev hmeljišč, vendar pa so za krčenje in za neprodan hmelj izpred vojne izplačali odškodnino. Po vojni je hmelja krepko primanjkovalo. Odtlej pa vse do danes tako slabe situacije ni bilo.

Katero obdobje po vojni Vam je kot hmeljarju najbolj pri srcu ?

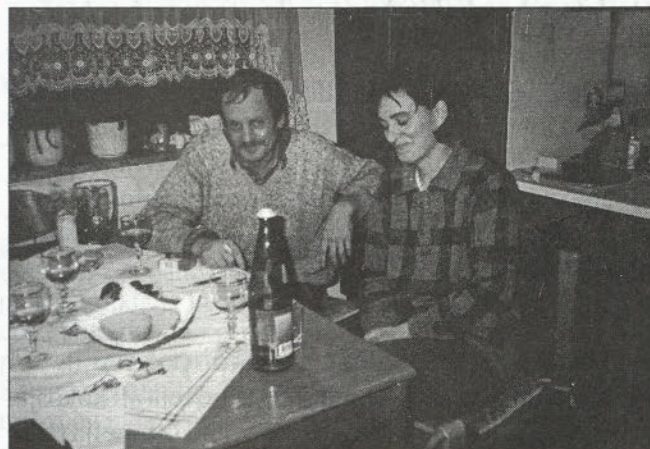
To je bilo pa takrat, ko smo se začeli opremljati z obiralnimi stroji. Mislim, da sem bil med prvimi, ki smo pripeljali stroj iz Nemčije. To je bila v primerjavi s prejšnjim ročnim obiranjem, velika sprememba in pocenitev.

Zakaj mislite, da ste ostali hmeljar in v hmeljarja vzgojili tudi sina ?

Nekaj je gotovo družinske tradicije in pa veliko vloženega denarja, zato potem že ne kaže nič drugega. Nimamo pogojev, da bi se preusmerili. Površine so premajhne za tržno pridelovanje drugih kultur.

Pravkar ste zavzeto spremljali TV dnevnik, redno prebirate tudi Delo. Kaj nam mlajšim hmeljarjem svetujete v tej situaciji ?

Mislim, da se ne smemo dati. Obdržati moramo dosedanje količine hmelja, da bomo imeli boljši položaj, ko bomo vstopili v Evropsko skupnost, če se bodo določali kontingenti. Za druge se je težko opredeliti. To bo moral storiti vsak sam. Tradicija in navezanost imata veliko vlogo, vendar mislim, da smo zaradi vloženih sredstev prisiljeni vztrajati, dokler bo šlo.

Pogovor je nadaljeval **Anton Fonda mlajši**, ki je trenutno tudi predsednik Upravnega odbora Kmetijske zadruge Braslovče.

Tudi vi ste zrastle s hmeljem. Kako bi se predstavili ?

Kot savinjski otrok sem otroštvo in del mladosti preživel v hmelju in se nato vpisal v srednjo kmetijsko šolo. Po opravljeni maturi, sem se s hmeljarstvom spopadel v Kmetijstvu Žalec na obratu Latkova vas, v enoti Tabor. Imel sem na skrbi veliko večje površine, ki so se drugače obdelovale kot naše doma. Tam sem se tudi naučil tega, kar mi danes na kmetiji precej koristi, to je hitre in poceni obdelave. Moram povedati, da so bila kljub nekaterim težkim situacijam, ta leta lepa in bi jih rad ponovil.

Danes pa hmeljarim na 3, 5 ha hmeljišč, na njih je polovica goldinga, polovica pa aurore. Nasadi so sicer mlajši od 10 let, vendar pa niso še v celoti brezvirozni. Pridelki so po navadi dobri, letos pa sploh izredni, tudi po kvaliteti. Vso tehnologijo obvladam sam, tudi škropim in sušim.

Kdo vse poprime za delo ?

Delamo vsi pri hiši: jaz z ženo, sinom in hčerjo, prav dosti pa kljub letom še vedno ne zaostajata tudi oče in mama. Oče kljub prekoračenim 80 letom še vedno sede na traktor, mama pa skrbi, da je za vse pravočasno dobra jed na mizi. Ob konicah, ko si pomagamo s sezonci, je kuhanja kar veliko.

In kam se je usmeril mladi rod ?

Hči je še osnovnošolka, sin pa se je odločil za srednjo gradbeno šolo. Vendar z velikim veseljem pomaga doma na kmetiji. Če bo želel, bo še vedno lahko ostal doma. Pri današnji situaciji pa je skoraj bolje, da ni šel v srednjo kmetijsko šolo. Če bo poprijel za kmetijo, pa mu bom že posredoval svoje znanje in izkušnje.

Si predsednik UO KZ Braslovče. Kako ocenjuješ trenutno situacijo ?

Smo v razmerah, ko je hmelja veliko, vsi pa smo več ali manj dolžni, prilivov za hmelj še ni veliko in ni moč plačevati vseh stroškov in položnic, ki pa so hvala bogu, zelo redne. Glede na situacijo sicer ne vidim rešitve, "ven" ga pa tudi ne kaže izorati. Žalostno je, da moramo hmeljarji delati zastoj.

Kaj te še zelo teži ?

To, da ne vem, kaj bi sadil. Najprej savinjski golding ven, sedaj ga pa manjka. Sam ne vem, kaj bi. Trenutno imam pol ha hmelja v premeni. Rad bi posadil brezvirozni savinjski golding, če bo, seve, možno dobiti sadike. Hmelj žal ni zelje ali solata. Odločitev je vedno dolgoročna. Danes denarja tudi za premeno ni. Vmes ni dohodka, kako takrat plačevati davke oziroma, sploh preživeti, je vprašanje. Ni ene dobre alternative, ki bi nam dala nekaj zaslužka. Fižola je pa že letos več kot preveč.

Nekaj imate pa vendar tudi še živine ?

Res imamo 10 – 12 bikov. To pa je premalo, ker sem se bolj usmeril v hmeljarstvo kot živinorejo.

Kaj kot hmeljar sedaj najbolj pogrešaš ?

Imeti bi morali dobro skupno obliko zbiranja in nastopanja, kjer bi zbrali in tudi poskušali rešiti naše probleme. To bi se moralo slišati do države, ki naj bi nam sedaj, bolj kot kdajkoli poprej, le priskočila na pomoč. Skrbi me tudi preživetje IHP, saj bomo brez znanja še težje shajali, denarja pa je vse manj. Vsekakor pa najbolj pogrešam skupen nastop, ker bomo le tako lahko vzdržali in obstali. Opozoril pa bi tudi na skrb za kvaliteto, ki se danes že tako povsod poudarja in je še kako pomembna za prodajo v današnjih časih.

Mislite, da bomo uspeli ?

Bojim se, da vsi ne in da se to tiče velikih in majhnih. Zase lahko rečem, da, če se ne bi sedaj žena zaposlila, ne vem, kako bi plačevali položnice. Za invalidsko pokojninsko zavarovanje pa preprosto nimam dovolj in sem se že pred časom izpisal. Zelo me skrbi tudi plačevanje davkov, ki so se v zadnjem času zelo povečali.

Imam pa občutek, da nas bodo hmeljarje morda ravno ti časi malo pred drugimi prekalili za evropski jutri in da se ne bomo dali.

To želim tudi jaz Fondovim in hkrati vam vsem hmeljarjem.

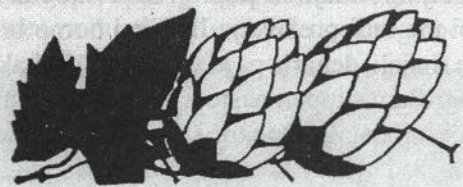
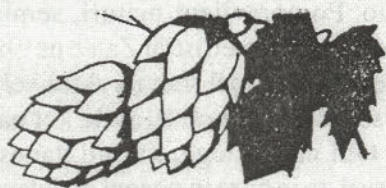
Martina Zupančič

Poročilo o ponujenih cenah za proste količine hmelja na odzivniku v Nemčiji z dne 25. novembra 1997

Sorta	cena v DEM za 50 kg hmelja (Ztr.)
hallertauer magnum	250
northern brewer	200
target	150
nugget	150
perle	150
hersbrücker spät	100
hallertauer tradition	120
brewersgold	110
spalter select	80

Poštnina plačana v gotovini.

Slovenski hmeljar

Glasilo Hmeljarskega
društva za Slovenijo

* Prvi strokovni list za hmeljarstvo *

Glasilo Hmeljarske
zadruge r.z.z.o.z. v Žalcu

Izhaja štirinajstredno ♦ Naročnina Din 20.—, za inozemstvo Din 50.—; posamezna številka Din 2.— ♦ Uredništvo in uprava: Celje, Cankarjeva ul. 4, telefon 196

Leto VIII

Celje, dne 24. decembra 1937

Štev. 26

Da bo k letu bolje

In zopet so prazniki pred durmi. Pa nič kaj veseli niso letos. Saj mnogi hmelja sploh še niso prodali, le deloma ali pa šele zadnji čas, ko so cene že občutno nazadovale. Medtem pa je treba preskrbeti družino vsaj z najpotrebnejšim, treba plačati zaostale davke, prvi obrok iz zaščite in kdo ve kaj še vse, treba nabaviti hmeljevke ter še to in ono, denarja pa ni pri hiši. Samo dai, dai na vse strani, vzeli pa ni od nikoder. Res žalosten zaključek leta je to in več kot upravičena želja, da bi k letu bilo bolje.

Kakšni pa so prav za prav izgledi za hmeljarstvo v bližnji bodočnosti? Nič kaj pridal že pred nekaj meseci so se pričeli pojavljati na obzorju prvi znaki nove svetovne gospodarske krize, in kakor pred leti, je treba tudi sedaj računati s tem, da bomo krizo občutili najprej v hmeljarstvu; klavrní razvoj letošnje sezone to le potrjuje. Zadnjo krizo smo sicer nekako preboleli, čeludi je zasekala marsikje globoke rane in pustila prav nerodne brazgotine. Zato pa je nujno potrebno pravočasno ukreniti vse, da bomo predstoječo preboleli lažje.

Hmelja je preveč, o tem ni dvoma. Pri normalni letini bomo imeli pri sedanji površini nasadov že občutno nadprodukcijo. Zato je treba površino nasadov na vsak način skrčiti, skrčiti sorazmerno povsod. Pameten hmeljar ne bo sadil, pač pa opustil prestare in pa nasade v neprimerni legi in zemlji, da bo v ostalih lažje pridelal kakovostno čim boljše blago. Toda prostovoljno se pri nas in tudi nikjer drugod nasadi ne bodo dovolj skrčili, vsaj tako hitro ne. Treba je s posebnim zakonom omejiti površino nasadov ter omejiti hmeljarstvo sploh le na širnjene hmeljske okoliše,

ki so že po svoji legi, zemlji in podnebjú res sposobni za pridelovanje kakovostnega žlahtnega hmelja. Ker pa ne moremo za vsako hmeljarsko vprašanje zahtevati posebne zakonske odredbe, moramo čim prej dobiti poseben hmeljarski zakon, ki bo vsaj okvirno uredil vsa hmeljarska vprašanja. Kakor je bil potreben vinarski zakon, prav tako je potreben tudi hmeljarski zakon. Še mnogo bolj kakor pri vinu je namreč treba pri hmelju omejiti pridelovanje le na kakovostno čim boljše blago. Zato pa moramo enkrat za vselej preprečiti pridelovanje manj vrednega blaga izven širnenih okolišev, ki samo kvari ceno in sloves našemu dobremu in res žlahtnemu hmelju. Kakor je v interesu vinorodnih krajev prepovedana prodaja manjvrednega vina iz nevinorodnih krajev, tako se mora onemogočiti v interesu starih in renimiranih hmeljskih okolišev tudi prodaja in pridelovanje hmelja iz nehmeljarskih krajev.

Pri klavrnem poteku letošnje sezone, ki so ga povzročili docela nepredvideni činitelji, je marsikdo slabše blago lažje in bolje vnovčil kakor pa boljše. Pa že računa nekateri, da se v bodoče ne bo več toliko brugal za hmelj, češ, saj se slabše blago še bolje vnovči. Toda to stališče pa ni samo napačno, temveč naravnost pogubno. Le slučajno je namreč bilo letos deloma res tako. Čim večja pa bo nadprodukcija, tem hujša bo tudi med-

*Prav vesele božične praznike
in obilo seče v novem letu
želita
uredništvo in uprava*

sebojna konkurenca posameznih provenienc in le kakovostno čim boljše blago bo šlo še po sorazmerno boljši ceni v denar; to nam dokazujejo tudi izkušnje iz dobe zadnje krize. Zato pa bo treba ukreniti vse, da bomo vedno in v vsakem primeru pridelali v kakovosti in barvi čim boljše blago. Zavedali se moramo namreč, da moramo biti vedno zmožni konkurence, pa ne samo v ceni, ampak tudi v kakovosti.

Omejimo torej nasade, zahtevajmo odločno in brezpogojno čim prej hmeljarski zakon, ki bo uredil vsa hmeljarska vprašanja, in pridelajmo na skrčeni površini nasadov v kakovosti in barvi čim boljše blago, da bo k letu bolje.

Razno

Zasedanje Srednjeevropskega hmeljarskega urada se je vršilo dne 13. decembra v Nürnbergu. Udeležili so se ga zastopniki CSR, Nemčije, Francije in Jugoslavije. Na zasedanju se je razpravljalo o omejitvi površine hmeljskih nasadov in ugotovilo, da je le na ta način mogoče zopet izboljšati razmere na hmeljskem trgu. Nasade naj bi omejile predvsem države, ki hmelj pretežno izvažajo, to je CSR, Jugoslavija in Poljska. Ker pa s prostovoljnim skrčenjem nasadov ne bo šlo, naj se površina zakonito omeji in po potrebi skrči. Na zasedanju se je glede omejitve nasadov doseglo popolno soglasje in se je še posebej poudarilo, da bodo države-izvoznice le tedaj znižale površino nasadov, če se tudi ostale države, ki ne pridelajo hmelja preko lastne porabe, zavežejo, da površine svojih nasadov ne bodo povečale.

Konsum piva v Avstriji pada. V letu 1936/37 je obratovalo 109 pivovaren, ki so navarile skupno 2.136.381 hl piva proti 2.303.788 hl v prejšnjem letu, lani torej za 167.357 hl, to je nad 7% manj. Najbolj je nazadoval konsum piva na Dunaju in okolici, dočim se je ponekod drugod celó dvignil. Vsekakor tudi v Avstriji povzroča padanje konsuma previsoko obdavčenje piva.

Slovenski hmeljar

IN MEMORIAM

68 pomladi si opazovala in spremljala razcvet zelene zlate rože, ki si ji posvetila skoraj celo svoje življenje.

V spomin in zahvalo KOKOVNIK ROZALIJI hmeljarki iz Založ

18.10.1997 nas je zapustila Rozalija Kokovnik, članica zadruga Polzela, hmeljarka, draga žena in mati. S hmeljarstvom se je ukvarjala od otroških let, 1964 prevzela domačijo in uspešno gospodarila. Kljub rahlemu zdravju je ves svoj trud posvečala hmeljarstvu in 1991 prejela priznanje za uspešno delo.

Hvala ti, draga Rozalija za vse, kar si v življenju dobrega storila, hvala za tvojo ljubezen in trud.

vsi tvoji

70/1997

motv

COBISS •

Za potrebe kmetijstva nudimo:

1 - VODILA ZA HMELJ

PP tip 1000, 1200, 1300 in 1500 UVS

Zagotavljamo vam kakovost, ki je pridobljena z več kot 25-letnimi izkušnjami na slovenskih hmeljiščih.

2 - VSE VRSTE VEZIV (za baliranje sena in slame)

PP veziva TIP 320, 500, 700, 800

SISAL veziva TIP 0,15 in 0,40

Za vse vrste balirnih strojev:

- za okrogle bale do 700 kg
- za kvadratne bale od 20-50 kg

3 - AGROFOLIJA (za ovijanje bal, priprava silažne krme)

4 - PP KONTEJNER VREČE (za prevoz in skladiščenje krmil, semen, koruze, pšenice, umetnih gnojil)

5 - PP TKANE VREČE (za pakiranje žitaric)

- različne dimenzije
- različne kvalitete
- različne barve
- možnost tiskanja vreč

Tekstilna tovarna Motvoz in platno d.d.
Taborska 34, 1290 Grosuplje
Tel.: +386 (0)61 761 311
Faks: +386 (0)61 763 096
ŽR: 50130-601-31002

6 - PP, PE RAŠEL IN JUTA VREČE (za pakiranje sadja in zelenjave)

7 - TKANINA IN VREČE (za pokrivanje koritastih silosov)

- tkanina ščiti folijo pred mehanskimi poškodbami
- vreče za pesek, dim. 24x125 cm v črni barvi (namenjene za obtežitev tkanine oz. folije), ki s svojo obliko omogočajo optimalno zaščito krme.

1920 TRADICIJA - ZNANJE - IZKUŠNJE

SREČNO 1998 - SREČNO 1998 - SREČNO 1998 - SREČNO 1998

CUPRABLAU-Z

Cuprablau Z je kontaktni preventivni fungicid širokega spektra biološkega delovanja. Namenjen je tudi zatiranju peronospore hmelja v vseh programih varstva hmelja.

PEPELIN

Pepelin je fungicid širokega spektra biološkega delovanja, sodobne formulacije, namenjene tudi za preventivno, kurativno in eridikativno zatiranje pepelaste plesni hmelja v vseh programih varstva hmelja. Vzporedno deluje tudi akaricidno na rdečega pajka.

HUMOVIT P

Humovit P - hmeljarski je substrat za sajenje hmelja, ki vsebuje sestavine za hitro rast hmeljnih rastlin, tudi v razmerah pomanjkanja vlage.

CINKARNA

METALURŠKO KEMIČNA
INDUSTRIJA CELJE, d.d.
3001 Celje, Kidričeva 26, p.p. 1032
telefon: 063/33-112, telefax: 34640